

Національна юридична академія України
імені Ярослава Мудрого

С. В. Мясоедова

Англійська мова

**ГРАМАТИЧНИЙ ДОВІДНИК
для студентів юридичних вищих
навчальних закладів**

Харків
«Право»
2005

Рецензенти:

І.А. Сємьонкіна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри перекладу та англійської мови Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна;

І.І. Костікова, докторант кафедри теорії та методики професійної освіти Харківського державного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди, кандидат філологічних наук, доцент.

Мясоєдова С.В.

М 64 Англійська мова. Граматичний довідник для студентів юридичних вищих навчальних закладів. — Х.: Право, 2005. — 72 с.

ISBN 966-8467-52-3

Видання містить основні відомості про граматику англійської мови, подані у вигляді таблиць.

Від інших видань цього типу довідник відрізняє те, що граматичні явища англійської мови в ньому презентовано в порівнянні з граматиною української мови. Це забезпечує свідоме оволодіння граматичними нормами. Кращому засвоєнню матеріалу, розміщеному в довіднику, сприяє велика кількість прикладів-ілюстрацій.

Довідник складається з двох частин: морфології та синтаксису, що відповідає логіці структури курсу граматики мови.

Для студентів юридичних вищих навчальних закладів.

ББК 81.2 ВЕЛя 73

ISBN 966-8467-52-3

© С.В. Мясоєдова, 2005

© «Право», 2005

ЗМІСТ

Передмова	4

МОРФОЛОГІЯ

САМОСТІЙНІ ЧАСТИНИ МОВИ

ІМЕННИК (Noun)	5
ЗАЙМЕННИК (Pronoun)	11
ПРИКМЕТНИК (Adjective)	17
ПРИСЛІВНИК (Adverb)	19
ЧИСЛІВНИК (Numeral)	22
ДІЄСЛОВО (Verb)	25

СЛУЖБОВІ ЧАСТИНИ МОВИ

ПРИЙМЕННИК (Preposition)	52
СПОЛУЧНИК (Conjunction)	55

СИНТАКСИС

ПОРЯДОК СЛІВ В АНГЛІЙСЬКОМУ РЕЧЕННІ

(Word Order in an English Sentence)	57
УМОВНІ РЕЧЕННЯ (Conditional Sentences)	63
НЕПРЯМА МОВА (Reported Speech)	65
ЗВОРОТ There's/There're	68

ДОДАТОК

ТАБЛИЦЯ НЕПРАВИЛЬНИХ ДІЄСЛІВ	70

Передмова

Видання являє собою довідник із граматики англійської мови, призначений для студентів юридичних вищих навчальних закладів і складений відповідно до навчального плану з англійської мови Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого.

Довідник складається з двох частин: морфології та синтаксису, що відповідає логіці структури курсу граматики мови, і містить основні відомості про граматику англійської мови, подані у вигляді таблиць.

Спосіб подання матеріалу у вигляді таблиць обрано невипадково. Це дає змогу презентувати основні положення англійської граматики системно, в їх взаємозв'язках і взаємозумовленості, акцентувати увагу на суттєвому й відокремити його від додаткового й супровідного, а також привернути увагу до складних аспектів. Такий спосіб подання інформації полегшує сприйняття граматичного матеріалу, який складається з досить великої кількості різноманітних правил, на перший погляд, не завжди взаємопов'язаних. Таблиці являють собою ту форму, яка дозволяє виявити внутрішню логіку англійської граматичної системи, що й сприяє мимовільному запам'ятовуванню інформації, поданої в довіднику, та значно спрощує засвоєння граматичного матеріалу. Саме це й становило мету пропонованого видання.

Довідник побудовано так, що в ньому можна швидко й у повному обсязі знайти необхідні відомості з англійської граматики.

Від інших видань цього типу довідник відрізняє також те, що граматичні явища англійської мови в ньому подано в порівнянні з граматиною української мови. Це забезпечує свідоме оволодіння граматичними нормами. Кращому засвоєнню матеріалу, розмішеному в довіднику, сприяє велика кількість прикладів-ілюстрацій.

САМОСТІЙНІ ЧАСТИНИ МОВИ

ІМЕННИК (NOUN)

Іменник — це частина мови, що характеризується:

- 1) значенням предметності;
- 2) вираженням значення предметності за допомогою категорій рода, числа й відмінка;
- 3) вживанням у реченні у функції підмета, додатка, означення й іменної частини складного іменного присудка;
- 4) наявністю характерних суфіксів.

Граматичні категорії іменників

Категорія роду

Рід \ Мова	Українська	Англійська
Чоловічий (він — he)	1) істоти чоловічої статі: <i>чоловік, хлопчик, кінь, кіт;</i> 2) неістоти, що традиційно відносять до чоловічого роду: <i>дім, стіл, комп'ютер</i>	істоти чоловічої статі, у тому числі тварини-самці: <i>man, boy, son, uncle, he-dog</i>
Жіночий (вона — she)	1) істоти жіночої статі: <i>жінка, дівчина, лисиця, кішка;</i> 2) неістоти, що традиційно відносять до жіночого роду: <i>ручка, земля, ніч, книга</i>	істоти жіночої статі, у тому числі тварини-самки: <i>woman, girl, daughter, aunt, she-dog</i>
Середній (воно — it)	1) неістоти, що традиційно відносять до середнього роду: <i>поле, небо, вікно, дерево;</i> 2) деякі істоти, що традиційно відносять до середнього роду: <i>немовля</i>	1) усі неістоти: <i>field, sky, window, tree;</i> 2) назви тварин <i>cat, dog, goat;</i> а також іменник <i>baby</i> .

Більшість іменників англійської мови має ту саму форму для іменників жіночого й чоловічого роду, наприклад: *teacher* — учитель, учителька; *student* — студент, студентка; *journalist* — журналіст, журналістка. Однак деякі іменники чоловічого й жіночого роду мають дві різні форми: *actor* — *actress*; *bridegroom* — *bride*; *emperor* — *empress*; *hero* — *heroine*; *prince* — *princess*; *waiter* — *waitress*.

NB! Назви країн, а також слово *ship* (корабель) відносять до жіночого роду: "*Cutty Sark*" is a famous ship. *She* used to bring tea from China.

Категорія числа

В англійській мові, як і в українській, іменники мають дві форми числа: форму однини й форму множини.

Утворення множини іменників

Закінчення –es	
Основа не змінюється	Основа змінюється
1. Основа на шиплячий (-s, -ss, -sh, ch, -x) <i>bus — buses</i> <i>dress — dresses</i> <i>bush — bushes</i> <i>bench — benches</i> <i>box — boxes;</i> 2. Основа на -o: <i>tomato — tomatoes</i> <i>potato — potatoes.</i> Але: <i>radios, videos, photos, pianos etc.</i>	1. Основа на -у (якщо перед у приголосний) <i>baby — babies</i> <i>lady — ladies.</i> Але: <i>day — days, toy — toys;</i> 2. Основа на -f, -fe: <i>wife — wives</i> <i>shelf — shelves</i> <i>life — lives.</i> Але: <i>cliff — cliffs</i> <i>roof — roofs</i> <i>chief — chiefs etc.</i>
В інших випадках закінчення -s: <i>cats, dogs, books</i>	

Особливі випадки утворення множини

Суплетивні форми	Слова грецького й латинського походження
<i>child — children</i> <i>man — men</i> <i>woman — women</i> <i>mouse — mice</i> <i>foot — feet</i> <i>tooth — teeth</i> <i>goose — geese</i> <i>deer — deer</i> <i>trout — trout</i>	<i>phenomenon — phenomena</i> <i>datum — data</i> <i>stadium — stadia</i> <i>radius — radii</i> <i>criterion — criteria</i> <i>bacterium — bacteria</i>

Іменники, що мають тільки форму множини:

1) іменники, що позначають парні предмети: *trousers, pyjamas, scissors, binoculars, glasses;*

2) деякі збірні іменники: *cattle, clothes, goods, people, police* і т. ін.

Деякі іменники мають тільки форму однини:

1) речовинні іменники (*bread, tea, milk*);

2) абстрактні іменники (*beauty, love, advice*);

3) слова із суфіксом -ics (*athletics, mathematics*);

4) назви ігор і хвороб, що мають закінчення множини **-s** (*billiards, mumps*);

5) іменники *weather, luggage, furniture, money, news*.

Це **незлічуввані іменники**, такі, що не піддаються лічбі. Вони узгоджуються з дієсловом в однині й ніколи не вживаються з неозначеним артиклем **a/an**; замість неозначеного артикля з незлічуваними іменниками вживається неозначений займенник **some**: *some milk, some bread, some money, some information*.

Але: **a piece of advice/furniture/news/information; a glass of water; a loaf of bread; a kilo of meat/sugar/flour** і т. ін.

Деякі іменники в англійській мові вживаються тільки в однині, а відповідні їм іменники в українській мові мають форми однини й множини або навіть тільки множини: *advice — порада, поради*; *knowledge — знання*; *information — інформація, відомості*; *news — новина, новини*; *progress — успіх, успіхи*; *money — гроші*.

Іменники, що позначають групу людей: *army (армія), audience (публіка), class (клас), club (члени клубу), committee (комітет), company (компанія), council (рада), crew (команда), family (сім'я), government (уряд), press (преса), public (суспільство), team (команда)*, узгоджуються з присудком:

- в однині, якщо позначають групу як єдине ціле (*The team was the best in the country*);

- у множині, якщо маються на увазі члени цієї групи (*The team were all given medals*).

Деякі іменники, змінюючи число, змінюють і своє лексичне значення:

people (люди) — *peoples* (народи); *glass* (скло) — *glasses* (окуляри); *wood* (дерево) — *woods* (ліс); *hair* (волосся) — *hairs* (волосинки).

Категорія відмінка

Відмінок — це вираження граматичної й змістової залежності одних слів у реченні від інших.

В українській і англійській мовах така залежність між словами в реченні виражається по-різному: в українській мові засобом вираження граматичної залежності є відмінкові закінчення й прийменники, які вживаються з тим чи іншим відмінком; в англійській мові така залежність одних слів від інших виражається за допомогою прийменників, і лише одне значення — присвійності — відображається за допомогою закінчень. Тому традиційно в англійській граматиці виділяють два відмінки іменників: *Common Case* (загальний відмінок) та *Possessive Case* (присвійний відмінок).

Відмінки іменників					
Англійська мова			Українська мова		
відмінок Case	засіб вираження	приклад	відмінок	засіб вираження	приклад
Загальний Common	Прийменники Prepositions	house	Н	Відмінкові закінчення	дім
		boy	Р		хлопчик
		(of) house	Д		дома
		(of) boy	З		хлопчика
		(to) house	О		дому
		(to) boy	М		хлопчику
Присвій- ний Possessive	1) закінчення 's; 2) апостроф (')	house boy	1) родовий відмінок іменника, 2) присвійні прикметники	закінчення родового відмінка, суфікси прикметників	дім хлопчика
		(with) house (with) boy	О		домом хлопчиком
		(about) house (about)boy	М		(на) домі хлопчику
		boy's, cat's			хлопчика кішки/ кішкин хлопчиків кішок
		boys', cats'			

NB! закінчення 's приєднується до основи іменника в однині, наприклад:

boy + 's = boy's.

Закінчення 's може стосуватися словосполучення: *Ann and Kate's room*

Апостроф (') приєднується до основи іменника в множині числе, наприклад:

boys + ' = boys' (за винятком суплетивних форм множини: *men's, children's*).

Як правило, присвійний відмінок іменників вживають з іменниками на позначення істот (люди та тварини): *My sister's house, Alex's book, the dog's owner.*

Однак у поширених словосполученнях вживають прийменник *of*:

The case of one of the most dangerous terrorist.

The assassinator of John Kennedy, one of the most distinguished American presidents.

Обидві конструкції вживають для назв місць та установ:

London's galleries та *the galleries of London.*

Присвійний відмінок вживають для визначення часу:

This week's conference, today's trial, yesterday's news.

Суфікси іменників

Суфікс	Приклад
-er/-or	barrister, solicitor, inspector
-ment	unemployment, government
-ship	friendship, membership
-ness	happiness, wildness
-ion/-ation/-tion/sion	dictation, constitution, solution, mission
-hood	brotherhood, childhood
-dom	kingdom, freedom

Артикль

Іменники звичайно супроводжуються артиклями.

Артикль — службове слово при іменниках для вираження їхнього вживання при визначеному чи невизначеному значенні.

В англійській мові існують три артиклі:

1) неозначений **a/an** (**an** ставиться із метою благозвучності перед іменниками, що починаються з голосного звука: *an apple, an oak-tree, an eye, an hour*);

2) означений **the**;

3) нульовий.

Основні випадки вживання артикля

Неозначений a/an	Означений the	Нульовий
вживається		
1) зі злічуваними іменниками в однині, що мають невизначене значення: <i>A cat is a domestic animal;</i>	1) з іменниками, значення яких визначене контекстом або ситуацією: <i>We met a man in the park. The man was a famous burglar searched by the police;</i>	1) з назвами видів спорту, днів тижня, місяців, кольорів, мов (якщо за назвою мови не йде слово “ <i>language</i> ”): <i>She plays tennis very well; It's Monday today; My brother was born in May;</i>
2) у значенні «один з»: <i>She is a student. He is a Kennedy</i> (Він представник родини Кенеді)	2) з іменниками, що позначають єдині у своєму роді предмети: <i>the Earth, the Eiffel Tower;</i> 3) з назвами кінотеатрів, готелів, музеїв, галерей, газет і журналів, кораблів: <i>the Odeon, the Sheraton, the British Museum, the Tate Gallery, the Guardian, the Marie Celeste;</i> 4) з назвами річок, каналів, морів та океанів, груп островів, гірських ландшафтів, пустель: <i>the Thames, the English Channel, the Black Sea, the Atlantic Ocean, the Bahamas, the Alps, the Sahara desert;</i>	<i>I like red;</i> <i>I speak English and German</i> (але: <i>The English language is spoken all over the world</i>); 2) з назвами країн, міст, вулиць, мостів, парків, вокзалів, гір, островів, озер, материків:

Неозначений а/ан	Означений the	Нульовий
вживається		
	5) з назвами країн, що складаються з двох чи більше слів: <i>the USA, the United Kingdom</i>, а також <i>the Argentine, the Netherlands, the Sudan, the Hague, the Vatican</i>; 6) з титулами: <i>the Queen, the Prince</i> (Але: <i>Queen Victoria, Prince Albert</i>) 7) з назвами історичних подій: <i>the Middle Ages, the First World War</i> (але: <i>World War I</i>); 8) зі словами <i>beach, cinema, city, country(side), ground, jungle, library, pub, radio, sea, seaside, station, shop, theatre, world</i>: <i>She went to the station to see Jim off</i>; 9) з прикметниками <i>only, last, first</i>: <i>He was the last person to come</i>; 10) з прикметниками, що перейшли в іменники (<i>the poor, the rich, the young, the blind, the homeless</i>): <i>She is writing an article about the homeless</i>; 11) з прикметниками найвищого ступеня порівняння: <i>He is the brightest student of the class</i>; 12) з порядковими числівниками: <i>the first, the fifth, the fifty-seventh</i>; 13) з прислівниками <i>уранці, удень, увечері</i>: <i>in the morning/evening/afternoon</i>; 14) з назвами музичних інструментів й танців: <i>the piano, the guitar, the tango</i>; 15) з назвами національностей: <i>the English, the Chinese, the Ukrainians</i>; 16) з ім'ям родини: <i>the Browns</i> (родина Браунів).	<i>Italy, Oxford Street, Trafalgar Square, Tower Bridge, Hyde Park, Victoria Station, Everest, Cyprus, Lake Michigan, Europe</i>; 3) з присвійними займенниками: <i>This is not your bag</i>; 4) із словосполученнями, в яких перше слово є власною назвою: <i>Kennedy Airport, Westminster Abbey</i>; 5) у сталих словосполученнях: <i>to be in bed, to be at school, to be in prison, to be in hospital, to be at work, to travel by car/bus/plane/ train/ship</i>. Але: <i>in the car, on the bus/train</i>; 6) зі словами <i>home, mother/father</i>, коли ми кажемо про свій дім і своїх батьків: <i>Mother is at home</i>; 7) з назвами хвороб: <i>He's got malaria</i>. Але: <i>flu</i> та <i>the flu, measles</i> та <i>the measles, mumps</i> та <i>the mumps</i>

Вживання артикля в деяких сталих словосполученнях

Неозначений a/an	Означений the	Нульовий
– have a look/wash/swim etc.	– in the affirmative/negative	– be in love
– have a good time	– in the direction of	– be in need
– have a toothache/headache etc.	– in the east/west/north/south	– at night/day/sunrise
– it's a pity/shame	– on the one/other hand	– at home/work/school
– as a matter of fact	– on the right/left	– at breakfast/lunch/dinner
– be in a hurry	– in the positive/negative	– at peace/war
– be at a loss	– in the country	– by car/ bike/train/air etc.
– go for a walk	– in the street	– by heart
– in a low/loud voice	– in the sun	– by chance
– all of a sudden	– go to the cinema/theatre	– by mistake
– tell a lie	– in the morning/afternoon/evening	– in time
– for a short/long time	– the other days	– on time
– at a time	– on the whole	– in demand
– at a speed of	– on the way	– on demand
– a lot of	– on the advice of	– in town
– a little	– all over the world	– in fact
– a few	– play the piano/guitar	– from... to....
	– tell the truth	– be in bed/ hospital/ church/prison
	– pass the time	– in any case
	– the more... the more...	– in full
		– in pencil
		– in return

ЗАЙМЕННИК (PRONOUN)

Займенник — це частина мови, що:

- 1) вказує на предмет чи ознаку предмета, але не називає його;
- 2) змінюється за родами, особами, числами й відмінками;
- 3) у реченні виконує функцію підмета, додатка, означення або частини складного іменного присудка.

Розряди займенників

Розряд	Приклад
особові	I, me, we, us, you, he, him, she, her, it, they, them
присвійні	my, mine, our, ours, your, yours, his, her, hers, its, their, theirs
вказівні	this, these, that, those
зворотні	myself, ourselves, yourself, yourselves, himself, herself, itself, themselves
питальні	who, whom, whose, what, which
відносні	who, whom, whose, that, which
неозначені	some, any, both, all, each, either, every
заперечні	no, none

Особові займенники

Особові займенники вказують на мовця чи мовців (*I, we*), особу, до якої звернена мова (*you*), особу чи предмет, про який йдеться (*he, she, it, they*).

Особа й число Відмінок	I		II	III	
	однина	множина	однина= множина	однина	множина
Називний (Common Case)	I	we	you	he she it	they
Об'єктний (Objective Case)	me	us	you	him her it	them

Роль особових займенників у реченні

У реченні особові займенники можуть бути підметом або додатком.

Особа	Підмет	Додаток
I	<i>I greeted my lawyer.</i> <i>We often write to Mr. Johnson</i>	<i>The lawyer greeted me.</i> <i>Mr. Johnson often writes us letters.</i>
II	<i>You are a notary, aren't you?</i>	<i>I want to be a notary like you.</i>
III	<i>He is an experienced prosecutor.</i> <i>She needs a help of a lawyer.</i> <i>It was a difficult case.</i> <i>They were the jurors which took part in the trial.</i>	<i>Everyone always agrees with him.</i> <i>This idea is genius. Think about it.</i> <i>What do you know about her?</i> <i>The Houses of Parliament? I know much about them.</i>

NB! Зверни увагу на порядок слів:

Ми з другом ходили в кіно.

My friend and I went to the cinema. (XI and my friend...X)

Це подарок від мене і Тома.

This present is from Tom and me. (X...me and Tom.X)

Присвійні займенники

Присвійні займенники вказують на належність до однієї з трьох осіб:

Число \ Особа	Однина	Множина
I	my	our
II	your	your
III	his her its	their

В англійській мові існують дві форми присвійних займенників: залежна (dependent) і абсолютна (absolute). Залежний присвійний займенник завжди стоїть перед іменником:

This is **my** house.

Абсолютні присвійні займенники можуть вживатися самотійно:

This house is **mine**.

Присвійні займенники		
особа	залежні (dependent)	абсолютні (absolute)
I	<i>This is my new car. Our dog has lost.</i>	<i>This red car is mine. The dog you found is ours.</i>
II	<i>This is your fault!</i>	<i>The fault is yours.</i>
III	<i>This is the house that Jack built. This is his house. It's not a wig! It's her real hair! My cat likes Wiskas. Wiskas is its favourite food. These are their things.</i>	<i>The house is his. I don't like my haircut. I like hers better. This Wiskas is its (cat's). These things are not ours. They are theirs.</i>

Порівняй: *my friend* — мій друг та *a friend of mine* — один із моїх друзів

Вказівні займенники

Вказівні займенники вказують на людину чи предмет:
this — цей; that — той; these — ці; those — ті.

THIS	<i>This is a police department. Look at this! I know this law.</i>
THESE	<i>These are police. These laws weren't put into effect. What are these?</i>
THAT	<i>That is the Chief Constable. Say that again. Give me that report. What are those?</i>
THOSE	<i>Those are police ranks in Britain. Those people are jurors.</i>

Зворотні займенники

Зворотні займенники вживаються у випадку, коли суб'єкт дії збігається з об'єктом, і відповідають українському займеннику «сам» та дієслівному суфіксу «-ся» (*The judge prepared the documents **himself**.*)

Зворотні займенники утворюються від присвійних займенників за допомогою суфікса *-self* в однині та *-selves* у множині:
 my + self = myself,
 our + selves = ourselves.

Займенники *himself*, *herself*, *themselves* утворюються від особових займенників в об'єктному відмінку.

В англійській мові зворотний займенник завжди узгоджується з підметом у роді, особі й числі:

You have to investigate it **yourself**.

I questioned the suspect by **myself**.

He really hated **himself** for not telling the truth.

NB: зворотні займенники не вживаються з дієсловами *wash*, *shave*, *dress*, *feel*, *meet*, *relax*, *concentrate*.

Питальні займенники

Питальні займенники містять запитання щодо особи чи предмета, їхніх ознак, приналежності й кількості:

who? — хто?

Who is the Vice-President of the USA at present?

whose? — чий?

Whose things were used as the evidence in the court?

what? — що?

What is a person who looks after prisoners called?

which? — який з?

Which of those men is a criminal?

Відносні займенники

Відносні займенники виконують функцію сполучникових слів для приєднання підрядного речення до головного:

who — який (про людей)

*The man **who** is announcing the sentence is a judge.*

which — який (про предмети)

*The Norman invasion **which** was in 1066 influenced the English legal system greatly.*

that — який (про людей і про предмети)

Congress is the legislative body that makes laws.

whose — чий

*He was the murderer **whose** picture was placed in the newspaper.*

what — що

*I wonder **what** the Electoral College is.*

NB! У деяких типах підрядних речень сполучник або сполучникове слово може оминатися. Це такі, як:

1) з'ясувальні підрядні речення:

I know you cheated at that exam on Criminology yesterday;

2) означальні підрядні речення, в яких сполучникове слово виконує функцію додатка:

The girl you were talking to is a pickpocket, so you'd better check your wallet.

Неозначені й заперечні займенники

Неозначені займенники (*some, somebody, something etc. any, anybody, anywhere etc., both, all, each, either, every*) вказують на невідомі чи неозначені особи, предмети, ознаки.

Заперечні займенники (*no, nobody, nothing etc.*) вказують на відсутність особи, предмета або їх ознаки.

Займенники **some, any, no.**

Займенники *some, any* означають деяку кількість предметів чи речовини.

Неозначені займенники <i>some, any</i> та заперечний займенник <i>no</i> вживаються в реченнях		
стверджувальних	питальних	заперечних
- some у значенні “декілька”, “трохи”: <i>There are some evidence of his guilt.</i> - any а) у значенні “будь-який”: <i>When you remember his name I want you to call me any time;</i> б) у підрядних умовних реченнях: <i>If there's any news inform me at once.</i>	- any у значенні “який-небудь”, “скільки-небудь” <i>Are there any evidence of his guilt?</i> - some а) у значенні “декілька”, “трохи” за умови, що мовець упевнений, що відповідь на його запитання буде позитивною: <i>Can I have some more time?</i> б) у спеціальних запитаннях <i>Where can I get some stamps?</i>	- (not +) any у значенні “ніякий”, “ніскільки”: <i>There are not any evidence of his guilt.</i> - no у значенні “ніякий”, “ніскільки”: <i>There are no evidence of his guilt.</i> NB! на відміну від української мови в англійському реченні можливо тільки одне заперечення: <i>There are no evidence of his guilt. There are not any evidence of his guilt.</i>

Сполучення займенників **some, any, no, every** зі словами **body, thing, one, where** утворюють складні займенники:

	one	body	thing	where
some	someone	somebody	something	somewhere
any	anyone	anybody	anything	anywhere
no	none	nobody	nothing	nowhere
every	everyone	everybody	everything	everywhere

Складні займенники із другим компонентом **-body, -thing, -one** узгоджуються з присудком у формі однини:
Everybody must know the laws of his country.

Займенник **one**

Займенник **one** вживається

1) для позначення неозначеної особи в реченнях, що відповідають безособовим та узагальнено-особовим реченням української мови:

One must keep his word.

One never knows what it really means;

2) як слово-замісник, щоб уникнути повторення іменника, про який йдеться у попередньому реченні:

I don't like this hat. Give me another one.

These hats are too big. Show me the smaller ones.

NB! займенник *one* не вживається після присвійних займенників та іменників у присвійному відмінку:

This is not my bag. My bag is much smaller (пор. *Mine is much smaller*).

Ben's test is good. Tom's test is not (пор. *Tom's is not*).

ПРИКМЕТНИК (ADJECTIVE)

Прикметник — це частина мови, яка:

1) характеризується значенням ознаки предмета (якості, властивості тощо);

2) змінюється за ступенями порівняння (на відміну від прикметників української мови англійські прикметники не змінюються за відмінками, родами та числами);

3) виконує в реченні функцію означення, а також іменної частини складеного іменного присудка;

4) має характерні суфікси.

Розряди прикметників

Розряд	Значення	Мова	
		українська	англійська
якісні	позначають ознаку предмета безпосередньо, тобто без ставлення до іншого предмета	<i>добрий</i> <i>темний</i> <i>щасливий</i>	<i>kind</i> <i>dark</i> <i>happy</i>
відносні	вказують на ознаку предмета не прямо, а опосередковано, через відношення до іншого предмета	<i>золоте волосся</i> <i>дерев'яний</i> <i>будинок</i> <i>апельсиновий сік</i> <i>горіхова шкарлупа</i>	виражаються: 1) прикметниками: <i>golden hair</i> <i>wooden house</i> ; 2) іменниками <i>orange juice</i> <i>nut shell</i>
присвійні	позначають належність предмета певній людині чи тварині	<i>батьківський дім</i> <i>левине серце</i>	виражаються іменником присвійного відмінку: <i>parents' house</i> <i>lion's heart</i>

Ступені порівняння прикметників

Прикметник в англійській мові не має категорій роду, числа й відмінка. Єдині словозмінні форми прикметника англійської мови — це форми ступенів порівняння. Ступені порівняння утворюються від якісних прикметників. Прикметник має три ступені порівняння: нульовий, вищий і найвищий. Вищий та найвищий ступені утворюється від прикметника нульового ступеня за допомогою суфіксів *-er*, *-est* та прислівників *much* (*more*, *most*):

Прикметники	Ступені порівняння		
	нульовий	вищий	найвищий
односкладні	<i>tall</i> <i>fast</i> <i>cold</i>	<i>taller</i> <i>faster</i> <i>colder</i>	<i>the tallest</i> <i>the fastest</i> <i>the coldest</i>
двоскладні, що закінчуються на <i>-er</i> , <i>-ly</i> , <i>-y</i> , <i>-w</i>	<i>clever</i> <i>early</i> <i>happy</i> <i>shallow</i>	<i>cleverer</i> <i>earlier</i> <i>happier</i> <i>shallower</i>	<i>the cleverest</i> <i>the earliest</i> <i>the happiest</i> <i>the shallowest</i>
двоскладні та багатоскладні	<i>painful</i> <i>beautiful</i> <i>reliable</i>	<i>more painful</i> <i>more beautiful</i> <i>more reliable</i>	<i>the most painful</i> <i>the most beautiful</i> <i>the most reliable</i>

NB! При суфіксальному способі утворення вищого й найвищого ступеня порівняння прикметників слід дотримуватися таких правил:

- 1) якщо прикметник закінчується на німе *-e*, то при додаванні суфікса *-er*, *-est* німе *-e* не пишеться: *large* — *larger* — *largest*;
- 2) якщо прикметник закінчується на *-y*, то *-y* змінюється на *-i*: *happy* — *happier* — *happiest*;
- 3) якщо прикметник закінчується на приголосний з попереднім коротким голосним, то при додаванні суфікса *-er*, *-est* кінцевий приголосний подвоюється: *hot* — *hotter* — *hottest*.

Виятки (Irregular forms)

нульовий	Ступінь порівняння	
	вищий	найвищий
<i>good</i>	<i>better</i>	<i>the best</i>
<i>bad</i>	<i>worse</i>	<i>the worst</i>
<i>much</i>	<i>more</i>	<i>the most</i>
<i>many</i>	<i>more</i>	<i>the most</i>
<i>little</i>	<i>less</i>	<i>the least</i>
<i>far</i>	<i>farther</i> <i>further</i>	<i>the farthest</i> <i>the furthest</i>

Місце й роль прикметників у реченні

Прикметники звичайно стоять перед іменниками й у цьому випадку виконують функцію означення:

I saw a new French comedy yesterday.

Виняток: прикметники *afraid, alone, alive, awake, asleep, glad: My son is asleep (X asleep son X)*.

Однак прикметник може виконувати функцію іменної частини присудка, і тоді він стоїть після дієслова-зв'язки:

I'm glad you proved your innocence.

Якщо в реченні поряд стоять декілька прикметників, то вони розташовуються у такому порядку:

оцінка	розмір	вік	форма	колір	походження	матеріал	функція (призначення)
<i>lovely bad</i>	<i>large small</i>	<i>old new</i>	<i>triangle round</i>	<i>red brown</i>	<i>Chinese French</i>	<i>leather silver</i>	<i>motorcycling chess</i>

That's a wonderful large old rectangular black Chinese wooden linen chest.

Афікси прикметників

Серед суфіксів і префіксів прикметників найчастотнішими є такі:

Суфікс	Префікс	Приклад
-ful		useful
-less		careless
-ous		marvelous
-al		central
-able		capable
-ent		different
-ish		English
-y		sunny
	un-	unusual
	in-	indifferent

ПРИСЛІВНИК (ADVERB)

Прислівник — частина мови, яка:

- 1) позначає ознаку дії (*sing loudly*) чи ознаку ознаки (*very beautiful*), а також обставини, за яких відбуваються події (*yesterday*);
- 2) змінюється за ступенями порівняння;
- 3) виконує в реченні функцію обставини;
- 4) має характерні суфікси.

Типи прислівників

прислівник	частотності	часу	міця	способу дії	міри й ступеня
відповідає на запитання	як часто?	коли?	де?	як?	наскільки?
приклад	<i>often never usually</i>	<i>today now then</i>	<i>here there far</i>	<i>angrily carefully well</i>	<i>very rather enough</i>

Ступені порівняння прислівників

Прислівники	Ступені порівняння		
	нульовий	вищий	найвищий
збігаються за формою з прикметниками	<i>hard fast near early</i>	<i>harder faster nearer earlier</i>	<i>the hardest the fastest the nearest the earliest</i>
двоскладні та багатоскладні	<i>sadly comfortably</i>	<i>more sadly more comfortably</i>	<i>the most sadly the most comfortably</i>

Винятки (Irregular forms)

Ступені порівняння		
нульовий	вищий	найвищий
<i>well</i>	<i>better</i>	<i>the best</i>
<i>badly</i>	<i>worse</i>	<i>the worst</i>
<i>much</i>	<i>more</i>	<i>the most</i>
<i>many</i>	<i>more</i>	<i>the most</i>
<i>little</i>	<i>less</i>	<i>the least</i>
<i>far</i>	<i>farther further</i>	<i>farthest furthest</i>

Місце прислівників у реченні

1) Прислівники частотності, а також такі прислівники часу, як *already, no longer, normally, hardly, nearly, almost* звичайно стоять перед основним дієсловом, але після дієслова *to be*:

I usually get up early.

We nearly missed the train.

Але: *He is never late for classes.*

There's hardly any cake left;

2) Прислівники міри й ступеня стоять перед прикметниками й прислівниками, які вони позначають:

You are very good at History.

Однак прислівники *a lot, much, a little, a bit, absolutely* можуть стояти в кінці речення:

We waited a little, and started the hearing;

3) Прислівники часу звичайно стоять в кінці речення:

He successfully passed his test in Civil Procedure yesterday.

Однак якщо акцент ставиться на часі, прислівник часу стоїть на початку речення:

Yesterday he successfully passed his test in Civil Procedure;

4) Прислівники способу дії звичайно стоять після дієслова, яке вони позначають:

My father did well at the University.

Якщо в реченні використовується декілька різних типів прислівників, то слід дотримуватися такої послідовності:

Прислівник способу дії	Прислівник місця	Прислівник часу (від меншого періоду часу до більшого)

Наприклад: *I met them gladly at the station at 8 p.m. yesterday.*

Однак, якщо присудок — дієслово, що позначає рух, то слід дотримуватися такого порядку прислівників:

Прислівник місця	Прислівник способу дії	Прислівник часу (від меншого періоду часу до більшого)

Наприклад: *I was driving home carefully that evening.*

Утворення прислівників

Більшість прислівників в англійській мові утворюється від прикметників за допомогою суфікса *-ly*:

glad — gladly, wide — widely.

Низка прислівників збігається за формою з відповідними прикметниками:

fast; straight; late; daily; early; hard.

Деякі прислівники мають дві форми (суфіксальну й безсуфіксальну) з однаковим значенням:

quick, quickly, cheap, cheaply, bright, brightly, fair, fairly.

Однак спільнокореневі прислівники із суфіксом *-ly* чи без нього можуть мати різні значення:

late — пізно, lately — нещодавно;

deep — глибоко (униз), deeply — сильно, глибоко (про почуття);

dear — дорого (про ціну), dearly — сильно (про почуття);

free — безкоштовно, freely — вільно;

near — поряд, nearly — майже;

short — раптом, shortly — скоро.

Прикметник чи прислівник?

Прикметники	Прислівники
характеризують	
- іменники: <i>The common law is based on the judicial precedent;</i>	- дієслова: <i>I am not able to think logically at this very moment!</i>
- дієслова <i>appear, be, become, feel, seem, smell, taste:</i> <i>The soup smells good.</i>	- прикметники: <i>His guilt is so obvious;</i>
	- інші прислівники: <i>You are doing quite well.</i>

ЧИСЛІВНИК (NUMERAL)

Числівник — частина мови, що:

- 1) характеризується позначенням кількості предметів та їх порядку при лічбі;
- 2) має особливі форми словозміни й словотворення;
- 3) виконує в реченні функцію підмета, додатка, означення чи іменної частини складеного іменного присудка.

Числівники		
Кількісні	Порядкові*	Дробові
позначають в цілих одиницях число чи кількість однорідних предметів: <i>two, fifteen, one hundred and seven</i>	позначають порядок слідування предметів при лічбі: <i>first, tenth, fifty-sixth</i>	позначають дробову величину, тобто величину, що виражена в частинах одиниці: <i>one third, two seventh</i>

* Іменник, що позначається порядковим числівником, вживається з означеним артиклем:

Monday is **the first** day of the week.

Утворення числівників

Усі числівники англійської мови утворюються від основи числівників від 3 до 9, іноді видозмінюючись у корені: *six* — *sixteen* — *sixty* — *six hundred* — *six million* — *sixth*.

3 — 9	+ teen (13 — 19)
3 — 9	+ ty (20 — 90)
3 — 9	+ th (4 — etc.)

Утворення числівників						
від основи числівників	утворюються числівники					
	кількісні				порядкові	
1 — 9	11 — 19		20 — 90		1-й — 9-й	
	змінюється	приклад	змінюється	приклад	змінюється	приклад
<i>one</i>	корінь	<i>eleven</i>		----	корінь	<i>first</i>
<i>two</i>	корінь	<i>twelve</i>	корінь	<i>twenty</i>	корінь	<i>second</i>
<i>three</i>	корінь + teen	<i>thirteen</i>	корінь + ty	<i>thirty</i>	корінь	<i>third</i>
<i>four</i>	+ teen	<i>fourteen</i>	+ ty (u)	<i>forty</i>	+ th	<i>fourth</i>
<i>five</i>	+ teen (ve → f)	<i>fifteen</i>	+ ty (ve → f)	<i>fifty</i>	+ th (ve → f)	<i>fifth</i>
<i>six</i>	+ teen	<i>sixteen</i>	+ ty	<i>sixty</i>	+ th	<i>sixth</i>
<i>seven</i>	+ teen	<i>seventeen</i>	+ ty	<i>seventy</i>	+ th	<i>seventh</i>
<i>eight</i>	+ teen (x)	<i>eighteen</i>	+ ty (x)	<i>eighty</i>	+ th (x)	<i>eighth</i>
<i>nine</i>	+ teen	<i>nineteen</i>	+ ty	<i>ninety</i>	+ th (x)	<i>ninth</i>

Правила читання деяких цілих кількісних числівників

Числівник		Читається
20 —	21	twenty-one
99	32	thirty-two
	99	ninety-nine
100	101	a/one hundred (and) one
—	121	121 a/one hundred (and) twenty-one
999	300	three hundred
	432	four hundred (and) thirty-two
	999	nine hundred (and) ninety-nine
1000	1001	a/one thousand (and) one
—	2121	two thousand one hundred (and) twenty-one
.....	50,000	fifty thousand
	200,232	two hundred thousand two hundred (and) thirty-two
	6,900,999	six million, nine hundred thousand, nine hundred (and) ninety-nine

Порівняй написання й читання числівників в українській та англійській мові:

Українська мова	Англійська мова	Відмінності
двадцять вісім	twenty-eight	в англійському числівнику з'являється дефіс
5 098 789	5,098,789	сотні й тисячі в англійській мові відокремлюються комами
72,6	72.6	дроби в англійській мові пишуться через крапку
триста чотири	three hundred and four	десятки (одиниці) в англійських числівниках відокремлюються від сотень сполучником <i>and</i>
1900 рік 2002 рік 1995 рік	nineteen hundred two thousand and two nineteen ninety five	роки в англійській позначаються кількісними числівниками
кімната номер 415	room number four one five	називаємо кожну цифру окремо
(телефонний номер) 348756	three four eight seven five six	називаємо кожну цифру окремо

Дробові числівники

Дроби			
прості		десятинні*	
пишуться	вимовляються	пишуться	вимовляються
1/2	<i>one/a second/half</i>	0.1	<i>nought / zero point one</i>
1/3	<i>one/a third</i>	0.02	<i>nought / zero point nought / zero two</i>
1/4	<i>one/a fourth/ quarter</i>	1.345	<i>one point three four five</i>
1/5	<i>one/a fifth</i>	1.5	<i>one point five</i>
2/6	<i>two sixths</i>	67.94	<i>six seven point nine four</i>
5/7	<i>five sevenths</i>	265.5987	<i>two six five point five nine eight seven</i>
2 4/9	<i>two and four ninths</i>	9787.953	<i>nine seven eight seven point nine five three</i>

* На відміну від десятинних числівників української мови, де ціле число відокремлюється від дробу комою, у десятинних числівників англійської мови ціле число відокремлюється від дробу крапкою: 0.05. Крапка вимовляється як *point*, нуль — як *nought* чи *zero*, кожна ж цифра вимовляється окремо (див. таблицю вище).

ДІЄСЛОВО (VERB)

Дієслово — це частина мови, що:

- 1) позначає дію чи стан як процес;
- 2) виражає ці значення за допомогою категорій способу, стану, часу та особи;
- 3) виконує в реченні функцію присудка, іноді підмета;
- 4) має певні афікси.

Особові й неособові форми дієслова (Finites and Nonfinites)

Особовими (Finites) називаються **форми дієслова**, що змінюються за особами, числами, часами й способами:

Спосіб і час Особа і число	Дійсний			Наказовий	Умовний
	теперішній	минулий	майбутній		
1 особа однина	<i>I work</i>	<i>I worked</i>	<i>I shall work</i>	<i>Work!</i>	<i>If you work hard, you'll pass your exam.</i> <i>If you worked hard, you would pass your exam</i>
1 особа множина	<i>We work</i>	<i>We worked</i>	<i>We shall work</i>		
2 особа	<i>You work</i>	<i>You worked</i>	<i>You will work</i>		
3 особа однина	<i>He/she/it works</i>	<i>He/she/it worked</i>	<i>He/she/it will work</i>		
3 особа множина	<i>They work</i>	<i>They worked</i>	<i>They will work</i>		

Неособовими (Nonfinites) формами дієслова називають форми, що не змінюються за особами, числами, часами й способами. До неособових дієслівних форм відносять дієприкметник, інфінітив і герундій.

Особові форми дієслова

Серед особових форм дієслова виділяють дієслова смислові, модальні й допоміжні.

Дієслово Особливості	Смислове Notional	Модальне Modal	Допоміжне Auxiliary
позначає	дію, процес, стан: <i>I study law at the National Law Academy.</i>	ставлення мовця до дії, процесу чи стану <i>I can play tennis</i>	не має самостійного лексичного значення; служить для утворення питальних і заперечних форм смислових дієслів, а також часових форм груп Continuous, Perfect, Perfect Continuous. <i>Do you study law at the National Law Academy?</i> <i>I don't study law at the National Law Academy</i>
здатність самостійно утворювати питальні й заперечні форми	не здатні (крім дієслів <i>to be, to have</i>) <i>I play tennis</i> <i>XPlay I tennis?</i> <i>Do you play tennis?</i> <i>Can I play tennis?</i>	здатні <i>Can I play tennis?</i> <i>I can't play tennis</i>	здатні <i>Do you study law at the National Law Academy?</i> <i>I don't study law at the National Law Academy.</i> <i>Have you seen this legal report yet?</i> <i>I haven't seen that legal report yet.</i> <i>Are you reading? No, I'm not reading</i>
роль у реченні	присудок <i>I study law at the National Law Academy.</i>	частина складеного дієслівного присудка <i>I can play tennis</i>	частина складеного іменного чи дієслівного присудка <i>The deputies are discussing the legal reform.</i> <i>The deputies have already discussed the legal reform.</i>

Особові форми дієслова

Серед особових форм дієслова виділяють дієслова смислові, модальні й допоміжні.

Основні форми дієслова

В англійській мові виділяють чотири основні форми дієслова, від яких утворюються усі інші дієслівні форми:

V	Форма дієслова	Утворюється	Використовується	Приклад
V1	перша форма	відкиданням від інфінітиву частки <i>to</i> : <i>to look</i> → <i>look</i>	для утворення форм: теперішнього неозначеного часу (Present Simple), крім форм 3 особи однини; спонукальних речень	<i>As a judge of the crown court, I usually sit with two or four justices of the peace.</i> <i>Get up! It's time to go to the Academy!</i>
V2 (V+ed)	форма минулого часу	приєднанням до V1 закінчення <i>-ed</i>	для утворення форм минулого неозначеного часу (Past Indefinite)	<i>The jury considered the evidence of the accused.</i>
V3	форма дієприкметника минулого часу	приєднанням до V1 закінчення <i>-ed</i>	для утворення форм: часів групи Perfect (Present Perfect, Past Perfect, Future Perfect); пасивного стану; дієприкметника минулого часу	<i>The parliament has passed a new tax bill this week. He couldn't find his watch. It had been stolen! She will have finished her scientific research by the end of July. The precedents are used to settle new cases. The bill offered by the President last week was approved by the simple majority.</i>
V4 (Ving)	форма дієприкметника теперішнього часу	приєднанням до V1 закінчення <i>-ing</i>	для утворення часів групи Continuous (Present Continuous, Past Continuous, Future Continuous, Present Perfect Continuous); як дієприкметник теперішнього часу; як дієприслівник	<i>I'm thinking about your plan. I was preparing for the seminar in Civil Law, when the telephone rang. He'll be answering the Prosecutor's questions this time next week. I have been waiting for you for 20 minutes already. This was a fascinating trial. Listening carefully, we managed to come to the correct conclusion.</i>

Правильні й неправильні дієслова (Regular and Irregular verbs)

Залежно від форми утворення минулого часу (2 форма дієслова — V2) і форми дієприкметника минулого часу (3 форма дієслова — V3) усі дієслова англійської мови поділяються на дві групи: правильні (regular) і неправильні (irregular).

Правильні дієслова утворюють другу й третю форми шляхом додавання до основи першої форми дієслова суфікса **-ed (-d)**, який вимовляється як:

- [d] після голосних та дзвінких приголосних: clean — cleaned, play — played;
- [t] після глухих: work — worked;
- [ɪd] після [t] и [d]: want — wanted, mend — mended.

NB! При утворенні другої і третьої дієслівних форм слід звернути увагу на такі правила орфографії:

1) якщо перша форма являє собою короткий кореневий склад та закінчується на одинарний приголосний, то при додаванні закінчення **-ed** останній приголосний кореня подвоюється: *stop — stopped*;

2) якщо основа дієслова закінчується на приголосний+у, то перед закінченням **-ed** буква **у** замінюється буквою **i**: *carry — carried, study — studied*.

Однак якщо основа дієслова закінчується на голосний + у, то до основи просто додається закінчення **-ed**: *play — played, stay — stayed*;

3) якщо основа дієслова закінчується на букву **-e**, що не вимовляється, то друга й третя форми дієслова утворюються додаванням закінчення **-d**: *arrive — arrived*.

Неправильні дієслова мають особливі, фіксовані форми минулого часу й дієприкметника минулого часу: *make — made — made, go — went — gone, bring — brought — brought* (див. таблицю неправильних дієслів).

Граматичні категорії дієслова Особа й число дієслова

Як і в українській мові, дієслова англійської мови змінюються за особами й числами:

Особа \ Число	Однина	Множина
I	I am busy. I study . I have a textbook.	We are busy. We study . We have a textbook.
II	You are busy. You study . You have a textbook.	You are busy You study . You have a textbook.
III	He/she/it is busy He/she/it studies . He/she/it has a textbook.	They are busy. They study . They have a textbook.

Спосіб

Спосіб — дієслівна категорія, що виражає встановлене мовцем ставлення дії (стану) до дійсності:

I'm studying to be a lawyer.

I would become a lawyer.

Study hard!

Спосіб	Дійсний	Умовний	Наказовий
значення	реальна дія, що стверджує або заперечує, що відбувається у цей час, у минулому або що має відбутися.	дія, що мислиться мовцем як бажана чи можлива	спонукання до здійснення дії
приклад	<i>We watch an international news report every evening. Yesterday we watched an international news report. We will watch an international news report next Sunday</i>	<i>If we had a cable TV, we would watch an international news report. If we had had a cable TV, we would have watched an international news report.</i>	<i>Switch on the TV and let's watch an international news report.</i>

Стан (Voice)

В англійській мові дієслово має два стани: активний (Active Voice) і пасивний (Passive Voice).

Активний стан показує, що дія здійснюється суб'єктом і спрямована на об'єкт:

The people of the USA elected George Bush the President for the second term.

Пасивний стан показує, що особа чи предмет, що виступає в реченні в ролі підмета, є об'єктом дії:

George Bush was elected the President of the USA for the second term.

Пасивний стан утворюється за допомогою відповідної часової форми дієслова **to be** та дієприкметника II смислового дієслова:

Часова група \ Час	Indefinite (simple)	Continuous	Perfect
Present	Present Indefinite <i>The letter is written.</i> <i>Is the letter written?</i> <i>The letter is not written.</i>	Present Continuous <i>The letter is being written now.</i> <i>Is the letter being written now?</i> <i>The letter is not being written now.</i>	Present Perfect <i>The letter has already been written.</i> <i>Has the letter already been written?</i> <i>The letter has not been written yet.</i>
Past	Past Indefinite <i>The letter was written an hour ago.</i> <i>Was the letter written an hour ago?</i> <i>The letter was not written an hour ago.</i>	Past Continuous <i>The letter was being written from 5 to 6 p.m.</i> <i>Was the letter being written from 5 to 6 p.m.?</i> <i>The letter was not being written from 5 to 6 p.m..</i>	Past Perfect <i>By the time you came the letter had already been written.</i> <i>Had the letter been written by the time you came?</i> <i>The letter had not been written by the time you came.</i>
Future	Future Indefinite <i>The letter will be written tomorrow.</i> <i>Will the letter be written tomorrow?</i> <i>The letter will not be written tomorrow.</i>	Future Continuous* -----	Future Perfect <i>The letter will have been written by tomorrow.</i> <i>Will the letter have been written by tomorrow?</i> <i>The letter will not have been written by tomorrow.</i>

NB! Часи групи **Perfect Continuous** не вживаються в пасивному стані: замість них використовується відповідний час групи **Perfect** у пасивному стані чи зберігається конструкція з дієсловом активного стану:

This metro line has been built for years.

They have been building this metro line for years.

*Як видно з таблиці, форми **Future Continuous Passive** не існує: замість неї вживається **Future Continuous Active**: *They will be writing the letter this time tomorrow.*

Час дієслова

Система часів англійської мови (активний стан)

Часова група Час	Indefinite (Simple)	Continuous	Perfect	Perfect Continuous
Present	Present Indefinite <i>I often write letters.</i>	Present Continuous <i>I am writing a letter now.</i>	Present Perfect <i>I have written a letter to her.</i>	Present Perfect Continuous <i>I have been writing a letter for two hours already.</i>
Past	Past Indefinite <i>I wrote a letter an hour ago.</i>	Past Continuous <i>I was writing a letter from 5 to 6 p.m.</i>	Past Perfect <i>By the time you came I had written a letter to her.</i>	Past Perfect Continuous <i>By the time you came I had been writing a letter for two hours already.</i>
Future	Future Indefinite <i>I'll write you a letter.</i>	Future Continuous <i>I'll be writing a letter this time tomorrow.</i>	Future Perfect <i>I will have written a letter to her by tomorrow.</i>	Future Perfect Continuous <i>By 10 p.m. I will have been writing a letter for two hours already.</i>
Future-in-the-Past	Future-in-the-Past Indefinite <i>He said he would write me a letter.</i>	Future-in-the-Past Continuous <i>He said he would be writing a letter that time next day.</i>	Future-in-the-Past Perfect <i>He said he would have written a letter to her by next day.</i>	Future-in-the-Past Perfect Continuous <i>He said he would have been writing a letter for two hours by 10 p.m.</i>

Група Indefinite (Simple)

Загальне значення часів цієї групи: позначають просту дію, не обмежену проміжком часу і таку, що не має значення закінченості до певного момента в минулому, теперішньому чи майбутньому (не обтяжену додатковими семантичними ознаками тривалості або завершеності); мають просту, порівняно з іншими часовими групами, формулу: **V (V1(s), V+ed, will V, would V)**.

Час	Значення	Формула	Допоміжне дієслово	Уживається з обставинами часу	Приклад
Present Indefinite (Simple)	1) звичайна регулярна дія, що повторюється; 2) постійний стан; 3) загальновідомий факт; 4) дія за розкладом	V1	do, does	<i>every day/ week/ month, usually, occasionally, often, seldom, always, never, sometimes, in the morning/ evening/ afternoon, at night, on Mondays</i> та ін.	<i>My classes usually start at 9.</i>
Past Indefinite (Simple)	1) дія, що була здійснена до момента мовлення, не обмежена проміжком часу и не пов'язана з теперішнім моментом; 2) послідовність дій у минулому	V2 (Ved)	did	<i>yesterday, ago, last week/month/ year/Monday, then, in 1930</i> та ін.	<i>I went to Paris last month.</i>
Future Indefinite (Simple)	1) майбутня дія, що позначає спонтанно прийняте рішення; 2) дія, що її буде здійснено, не залежить від мовця	will + V1	will	<i>tomorrow, tonight, next week/month/ year, in two days/weeks, soon</i> і т. ін.	<i>I will be 30 next year.</i>
Future-in-the-Past Indefinite (Simple)	вживається при узгодженні часів для вираження дії, що відбудеться після дії в головному реченні	would + V1	would	<i>next day/week/month / year, in two days/weeks, soon</i> і т. ін.	<i>The passengers of the "Titanic" were sure it would be a safe trip.</i>

Present Indefinite (Simple) Значення

Теперішній неозначений (простий) час виражає:

1) звичайну, регулярну, повторювану дію:

I usually go to the library after classes.

2) постійний стан:

My uncle owns a consulting firm.

3) загальноприйнятий факт:

Money doesn't buy health.

4) дія за розкладом:

The train arrives at 2 p.m.

Формула:

V1:

I/we/you/they start my work at 9 a.m.

V1s (для 3 особи однини):

He/she/it starts his/her/its work at 9 a.m.

Допоміжне дієслово

do, does (для 3 особи однини):

Do I start my work at 9? I do not (don't) start my work at 9.

Does he start his work at 9? He does not (doesn't) start his work at 9.

Вживається з обставинами часу:

every day/week/month/year, usually, occasionally, often, seldom, always, never, sometimes, in the morning/evening/afternoon, at night, on Mondays та ін.

Present Indefinite дієслова to be

Дієслово **to be** є особливим, тому що вживається в реченні інакше, ніж інші дієслова:

1) в особливий спосіб узгоджується з підметом в особі й числі:

Число \ Особа	Однина	Множина
1	<i>I am</i>	<i>we are</i>
2	<i>you are</i>	<i>you are</i>
3	<i>he/she/it is</i>	<i>they are</i>

2) самостійно (без допоміжного дієслова) утворює питальну й заперечну форми:

He is a notary.

Is he a notary?

He is not (isn't) a notary.

Present Indefinite дієслова to have (got)

Як і дієслово **to be**, дієслово **to have (got)** поводитьсь в реченні інакше, ніж інші дієслова:

1) в особливий спосіб узгоджується з підметом в особі й числі:

Число Особа	Однина	Множина
1	<i>I have (got)</i>	<i>we have (got)</i>
2	<i>you have (got)</i>	<i>you have (got)</i>
3	<i>he/she/it has (got)</i>	<i>they have (got)</i>

2) самостійно (без допоміжного дієслова) утворює питальну й заперечну форми.

I have (got) a computer.

Have I (got) a computer?

I have not (got) a computer.

Однак у деяких випадках дієслово **to have** вживається подібно звичайним смисловим дієсловом, тобто утворює питальну й заперечну форму за допомогою допоміжного дієслова:

1) в американській англійській: *Do I have a computer?, I don't have a computer.*

2) у сталих словосполученнях з дієсловом **to have**: *to have a shower, to have dinner/breakfast/supper* тощо:

Do you always have classes on Saturdays?

Крім того, необхідно розрізнити дієслово **to have (got)** (**мати, володіти**) та замісник модального дієслова **must** — **to have (got) to (мусити)**, оскільки ці дієслова по-різному утворюють питальну й заперечну форми:

to have (got) мати, володіти	to have (got) to мусити
<i>I have (got) a mobile phone.</i>	<i>I have (got) to wear a police uniform.</i>
<i>Have you (got) a mobile phone?</i>	<i>Do I have (got) to wear a police uniform?</i>
<i>I haven't (got) a mobile phone.</i>	<i>I don't have (got) to wear a police uniform.</i>

Past Indefinite (Simple)

Значення

Минулий неозначений (простий) час виражає:

1) дію, здійснену до момента мови, не обмежену проміжком часу й не пов'язану з теперішнім моментом:

Julius Cesar landed in England in 55 BC.

2) послідовність дій у минулому:

He switched off the TV and opened a textbook in Theory of State and Law.

Формула: V2 (V+ed):

I/we/you/he/she/it/they started work at 9 a.m.

Допоміжне дієслово:

did

Did I start my work at 9? I did not (didn't) start my work at 9.

Вживається з обставинами часу:

yesterday, ago, last week/month/year/Monday, then, in 1930 та ін.

Past Indefinite дієслова to be

Дієслово **to be** в минулому часі:

1) в особливий спосіб узгоджується з підметом в особі й числі:

Число \ Особа	Однина	Множина
1	<i>I was</i>	<i>we were</i>
2	<i>you were</i>	<i>you were</i>
3	<i>he/she/it was</i>	<i>they were</i>

2) самостійно (без допоміжного дієслова) утворює питальну й заперечну форми:

She was busy.

Was she busy?

She was not busy.

Future Indefinite (Simple)

Значення

Майбутній неозначений (простий) час виражає дію, що буде здійснена після моменту мовлення, якщо:

1) речення виражає рішення, прийняте безпосередньо в момент мовлення:

- It's Jane's birthday today.

- I will buy her flowers.

2) дія, що її буде здійснено, не залежить від мовця:

She will be 40 next year.

Формула: will + V1:

I/we/you/he/she/it/they will start work at 9 a.m.

Допоміжне дієслово:**would****Вживається з обставинами часу:***next day/week/month/year, in two days/weeks, soon і т.ін.***Група Continuous**

Часи цієї групи позначають дію, що триває протягом певного проміжку часу.

Формула часів групи Continuous: to be + Ving (V4)

Час	Значення	Формула	Допоміжне дієслово	Уживається з обставинами часу	Приклад
Present Continuous	Виражає дію: 1) що відбувається у момент мовлення; 2) заплановану, а також дію, що відбудеться в найближчому майбутньому; 3) повторювану, що викликає осудження й критику (при наявності у реченні слова <i>always</i>)	am/is/are + V4	am/is/are	<i>now, at the moment, at present, nowadays, still.</i>	<i>What are you doing? — I'm looking for my CD.</i>
Past Continuous	Виражає дію, що відбувалася: 1) в певний момент у минулому; 2) протягом обмеженого періода часу в минулому; 3) у минулому та її було перервано іншою дією в минулому	was/were + V4	was/were	<i>while, when, as і т. ін.</i>	<i>What were you doing at 1.30 p.m. yesterday? — I was flying to Paris.</i>
Future Continuous	Виражає: 1) дію, що буде здійснюватися в певний момент у майбутньому; 2) намір здійснити дію в майбутньому; 3) дію в питальних реченнях, коли йдеться про плани на майбутнє	will be +V4	will	<i>this time tomorrow/ next week/ month/year, in two days/ weeks, soon і т. ін.</i>	<i>He'll be sunbathing in Hawaii this time next week</i>
Future-in-the-Past Continuous	вживається при узгодженні часів для вираження дії, що відбудеться після дії в головному реченні	would be + V4	would	<i>that time next day/week/month/year, in two days/weeks, soon і т. ін.</i>	<i>I knew that 5 minutes later they would be looking for me.</i>

Present Continuous

Значення

Теперішній тривалий час виражає дію, що відбувалася:

Виражає дію:

1) що відбувається у момент мовлення:

The investigator is questioning a witness at the moment.

2) заплановану, а також дію, що відбудеться в найближчому майбутньому:

I'm meeting my lawyer tomorrow.

3) повторювану, що викликає осудження й критику (при наявності у реченні слова *always*):

He is always borrowing money from his friends.

Формула: Теперішній час дієслова to be + Ving (V4):

I am he/she/it is + Ving (V4) we/you/they are

Допоміжне дієслово

Теперішній час дієслова to be: **am** (узгоджується з іменником першої особи однини), **is** (узгоджується з іменником третьої особи однини), **are** (узгоджується з іменником у множині)

Вживається з обставинами часу:

now, at the moment, at present, nowadays, still тощо.

У Present Continuous не вживаються дієслова:

1) що виражають емоції: *love, like, hate, forgive* та ін.

I hate rats!

2) що виражають думку: *agree, believe, consider, suppose* та ін.

I consider Churchill to be the great politician.

3) чуттєвого сприйняття: *see, hear, smell, feel, taste* та ін.

The soup tastes awful! There's too much salt in it.

В англійській мові є низка дієслів, що можуть позначати і дію, і стан:

smell — нюхати, пахнути;
look — дивитися, виглядати;
taste — куштувати, мати смак;
weigh — зважуватися, важити;
feel — торкатися, бути на дотик.

Значення дії передається формою Present Continuous, значення ж стану — формою Present Indefinite (Simple):

Виражає Дієслово	Дію (Present Continuous)	Стан (Present Indefinite)
<i>smell</i>	<i>Why are you smelling your soup?</i>	<i>The kitchen smells of burnt meat.</i>
<i>look</i>	<i>Why are you looking at me like that?</i>	<i>Your hair looks great.</i>
<i>taste</i>	<i>I'm tasting the sauce because it might need some spices.</i>	<i>The cake tastes delicious.</i>
<i>weigh</i>	<i>I'm weighing myself on my new scales.</i>	<i>I weigh 51 kilo.</i>
<i>feel</i>	<i>Why are you feeling your pockets?</i>	<i>This cloth feels like velvet.</i>

Past Continuous Значення

Минулий тривалий час виражає дію, що відбувалася:

1) у певний момент у минулому:

What were you doing at 1.30 p.m. ? — I was studying legal materials in the reading room of our library.

2) протягом обмеженого проміжку часу в минулому:

We were having lessons from 9 a.m. to 3 p.m. yesterday.

3) у минулому та її було перервано іншою дією в минулому.

I was cycling to work when I fell off the bike.

Формула: Минулий час дієслова to be + Ving (V4):

(I/he/she/it) was	+ Ving (V4)
(We/you/they) were	

Допоміжне дієслово

Минулий час дієслова **to be**: was (узгоджується з іменником в однині), were (узгоджується з іменником у множині)

<i>I/he/she/it + was</i>	<i>we/you/they + were</i>
<i>I was preparing for my exam all night yesterday.</i>	<i>We were preparing for the exam all night yesterday.</i>
<i>Was I preparing for my exam all night yesterday?</i>	<i>Were we preparing for the exam all night yesterday?</i>
<i>I was not (wasn't) preparing for my exam all night yesterday.</i>	<i>We were not (weren't) preparing for the exam all night yesterday.</i>

Вживається з обставинами часу:

while, when, as тощо.

Future Continuous

Значення

Майбутній неозначений (простий) час виражає:

1) дію, що буде здійснюватися в певний момент у майбутньому:

He'll be sunbathing in Hawaii this time next week.

2) намір здійснити дію в майбутньому:

I'll be visiting Kyiv next month.

3) у питальних реченнях, коли йдеться про плани на майбутнє:

Will you be passing exams in June?

Формула: will be +V1:

<i>I/we/you/he/she/it/they will start work at 9 a.m.</i>

Допоміжне дієслово:

will

Will I start my work at 9? I **will** not (won't) start my work at 9.

Вживається з обставинами часу:

this time tomorrow/next week/month/year, in two days/weeks, soon

тощо.

NB! У підрядних реченнях часу й умови, що вводяться сполучниками *when, as soon as, if, whether* та ін., для позначення майбутньої дії вживається теперішній час:

When you are sunbathing in Hawaii, I'll be working really hard this time next week.

Future-in-the-Past Continuous

Майбутній у минулому тривалий час вживається при узгодженні часів для вираження дії, що відбудеться після дії в головному реченні:

I knew that 5 minutes later they would be looking for me.

Формула: would +be +V1:

I/we/you/they/he/she/it would be sleeping.

Допоміжне дієслово:

would

Would you be reading?

You wouldn't be reading.

Вживається з обставинами часу:

that time next day/week/month/year, in two days/weeks, soon тощо.

Група Perfect

Часи цієї групи позначають дію, що здійснилася або здійсниться до певного моменту в минулому, теперішньому чи майбутньому.

Формула часів групи Perfect: to have + V+ed (V3).

Час	Значення	Формула	Допоміжне дієслово	Вживається з обставинами часу	Приклад
Present Perfect	вживається: 1) для вираження дії, що має безпосередній стосунок до моменту мовлення; 2) якщо дія (стан) тривала до моменту мовлення і можливо триває у момент мовлення; 3) якщо йдеться про події, що колись відбувалися	have/ has + V+ed (V3)	have/has	<i>just, ever, never, already, yet (у питальних і заперечних реченнях), so far, since, for, today, this week/month/year</i>	<i>I have never seen this picture before.</i>

Час	Значення	Формула	Допоміжне дієслово	Уживається з обставинами часу	Приклад
Past Perfect	вживається для 1) вираження дії, яку було здійснено до певного моменту в минулому; 2) для вираження дії, яку було здійснено раніше за іншу дію в минулому	had + V+ed (V3)	had	<i>by the time, after, before, never</i> (у питальних і заперечних реченнях), <i>already</i> .	<i>The police arrived, but the robbers had already escaped.</i>
Future Perfect	вживається для вираження дії, яку буде здійснено до певного моменту в майбутньому.	will have + V+ed (V3)	will	<i>by, by then, by the time, before, until</i> (у питальних і заперечних реченнях).	<i>I will have finished this report by tomorrow.</i>
Future-in-the-Past Perfect	вживається при узгодженні часів для вираження дії, що відбудеться після дії в головному реченні	would have + V+ed (V3)	would	<i>by, by then, by the time, before, until</i> (у питальних і заперечних реченнях).	<i>He promised he would have finished his report by the next day.</i>

Present Perfect

Значення

Теперішній завершений час вживається:

1) для вираження дії, що має безпосередній стосунок до моменту мовлення:

I have lost my keys and can't come into my room.

2) якщо дія (стан) тривала до моменту мовлення і можливо триває у момент мовлення:

I have worked at the Prosecutor's office for 10 years already.

3) якщо йдеться про події, що колись відбувалися:

The defendant has never been accused of a crime before.

Формула: Теперішній час дієслова to have + V+ed (V3)

I/we/you/they + have + V3
He/she/it + has + V3

Допоміжне дієслово:
have, has

Вживається з обставинами часу:

just, ever, never, already, yet (у питальних і заперечних реченнях), *so far, since, for, today, this week/month/year* тощо.

Past Perfect **Значення**

Минулий завершений час вживається:

1) для вираження дії, яку було здійснено до певного моменту в минулому:

By 5.05 p.m. the jury had already passed a verdict.

2) для вираження дії, яку було здійснено раніше за іншу дію в минулому:

*By the time the police arrived, the robbers had already escaped.
The police arrived, but the robbers had already escaped.*

Формула: Минулий час дієслова to have + V+ed (V3)

I/we/you/they/he/she/it + had + V3

Допоміжне дієслово:
had

Вживається з обставинами часу:

by the time, after, before, never, already, yet (у питальних і заперечних реченнях) тощо.

Future Perfect **Значення**

Майбутній завершений час вживається:

для вираження дії, яку буде здійснено до певного моменту в майбутньому:

She will have graduated from the Law Academy by next year.

Формула: майбутній час дієслова to have + V+ed (V3)

I/we/you/they/he/she/it + will have + V3

Допоміжне дієслово:

will

Вживається з обставинами часу:

by, by then, by the time, before, until (в заперечних реченнях) тощо.

Future-in-the-Past Perfect.

Значення

Майбутній у минулому завершений час уживається при узгодженні часів для вираження дії, що відбудеться після дії в головному реченні:

I expected that you would have come by 6 p.m.

Формула: would + have + V+ed (V3)

I/we/you/they/he/she/it + would + have + V+ed (V3)

Допоміжне дієслово:

would

Вживається з обставинами часу:

by, by then, by the time, before, until (в заперечних реченнях) тощо.

Група Perfect Continuous

Часи цієї групи позначають дію, що почалася до моменту в минулому, теперішньому чи майбутньому й тривала в момент в минулому, теперішньому чи майбутньому.

Формула часів групи Perfect Continuous: to have been + V4.

Час	Значення	Формула	Допоміжне дієслово	Вживається з обставинами часу	Приклад
Present Perfect Continuous	вживається для вираження дії, що почалася до моменту мовлення й тривала в момент мовлення	have/has been + V4	have/has	<i>since, for</i>	<i>I'm so tired — I have been working since 7 a.m.</i>

Час	Значення	Формула	Допоміжне дієслово	Вживається з обставинами часу	Приклад
Past Perfect Continuous	вживається 1) для вираження дії, що почалася й тривала до моменту в минулому, позначеного в ситуації; 2) для вираження дії, що почалася й завершилася до певного моменту в минулому	had been + V4	had	<i>since, for</i>	<i>She was so tired — she had been working since 7 a.m. that day.</i>
Future Perfect Continuous	вживається для вираження дії, що почалася до певного моменту в майбутньому й усе ще триватиме в певний момент у майбутньому	will have been + V4	will	<i>by ... for</i>	<i>By the end of this week they will have been working together for a month already.</i>
Future-in-the-Past Perfect Continuous	вживається при узгодженні часів для вираження дії, що відбудеться після дії в головному реченні	would have been + V4	would	<i>by ... for</i>	<i>They said that by the end of that week they would have been working together for a month already.</i>

Present Perfect Continuous

Значення

Теперішній завершений тривалий час вживається для вираження дії, що почалася до моменту мовлення й тривала в момент мовлення:

I have been waiting for you for 15 minutes already!

Формула: Теперішній час дієслова to have + been + V4

I/we/you/they + have + been + V4

He/she/it + has + been + V4

Допоміжне дієслово:

have, has

Вживається з обставинами часу:

since, for.

Past Perfect Continuous

Значення

Минулий завершений час вживається:

1) для вираження дії, що почалася й тривала до моменту в минулому, позначеного в ситуації:

When I met them yesterday they were wet as they had been walking in the rain.

2) для вираження дії, що почалася й завершилася до певного моменту в минулому:

She had been working as a judge for 25 years before she retired.

Формула: Минулий час дієслова to have + been + V4

I/we/you/they/he/she/it + had + been + V4

Допоміжне дієслово:

had

Вживається з обставинами часу:

since, for.

Future Perfect Continuous

Значення

Майбутній завершений час вживається для вираження дії, що почалася до певного моменту в майбутньому й усе ще триватиме в певний момент у майбутньому:

By the end of this month she will have been working in the court for two years already.

Формула: майбутній час дієслова to have + V4

I/we/you/they/he/she/it + will have + been + V4

Допоміжне дієслово:

will.

Вживається з обставиною часу *by ... for.*

Future-in-the-Past Perfect Continuous

Значення

Майбутній у минулому завершений тривалий час вживається при узгодженні часів для вираження дії, що відбудеться після дії в головному реченні

He said that by the end of summer he would have been living in New York for 7 years already.

Формула: would + have + been + Ving (V4)

I/we/you/they/he/she/it + would + have + been + Ving (V4)

Допоміжне дієслово:

would

Вживається з обставиною часу *by ... for.*

УЗГОДЖЕННЯ ЧАСІВ

(Sequence of Tenses)

В англійській мові існує залежність дієслова-присудка підрядного речення від часу присудка головного речення, а саме: **якщо дієслово головного речення стоїть у минулому часі, присудок у підрядному реченні також повинен стояти в одному з минулих часів:**

The paper announced that a dangerous murderer had escaped from the prison.

Така залежність часу дієслова-присудка підрядного речення від часу присудка головного речення називається узгодженням часів.

NB! Правило узгодження часів діє тільки тоді, якщо присудок у головному реченні стоїть у минулому часі:

He says he knows this girl.

He said he knew that girl.

На відміну від англійської в українській мові правило узгодження часів не діє. Порівняй:

Дія підрядного речення	Виражається часом	
	в англійській мові	в українській мові
одночасна з дією головного речення	Past Indefinite <i>I couldn't understand why he liked the job of a judge so much.</i> Past Continuous <i>I was sure you were flying to Paris!</i>	теперішнім <i>Я не міг зрозуміти, чому йому так подобається працювати суддею.</i> <i>Я був упевнений, що ти летиш до Парижу!</i>
передє дії в головному реченні	Past Perfect <i>She couldn't explain how she had got there.</i> Past Perfect Continuous <i>I thought you had been staying with your parents for that week.</i>	минулим <i>Вона не могла пояснити, як потрапила туди.</i> <i>Я думав, що цей тиждень ви провели з батьками.</i>
відбудеться після дії в головному реченні	Future-in-the-Past Indefinite (Simple) <i>I hoped I would meet that mysterious lady at Tompson's party.</i> Future-in-the-Past Perfect <i>The boss expected that all the employees would have come by 8 a.m.</i> Future-in-the-Past Continuous <i>I thought you would be preparing for your test for the whole evening.</i> Future-in-the-Past Perfect Continuous <i>My parents said that by the tenth of April they would have been living together for 27 years already.</i>	майбутнім <i>Я сподівався, що зустріну цю таємничу незнайомку на вечірці у Томпсона.</i> <i>Начальник думав, що всі службовці прийдуть на роботу до восьмої години ранку.</i> <i>Я думав, що ти цілий вечір будеш готуватися до заліку.</i> <i>Мої батьки сказали, що 10 квітня буде вже 27 років, як вони живуть разом</i>

Суфікси дієслів

суфікс	приклад
-en	sharpen, widen
-ize	critisize, minimize
-fy	classify, simplify

НЕОСОБОВІ ДІЄСЛІВНІ ФОРМИ (Nonfinites)

До неособових дієслівних форм відносять дієприкметник, інфінітив та герундій.

Дієприкметник (Participle)

Дієприкметник (Participle) — дієслівна форма, що має ознаки дієслова та ознаки прикметника чи прислівника.

В англійській мові є дві принципово різні форми дієприкметників: дієприкметники теперішнього часу (Participle I) і дієприкметники минулого часу (Participle II).

Дієприкметники теперішнього часу (Participle I) відповідають таким неособовим дієслівним формам української мови, як:

1) дієприслівники недоконаного виду (*reading — читаючи, dancing — танцюючи*);

2) активні дієприкметники теперішнього часу (*reading — читаючий, dancing — танцюючий*).

Дієприкметники минулого часу (Participle II) відповідають пасивним дієприкметникам минулого часу української мови (*built — побудований, written — написаний*).

Інфінітив (Infinitive)

Інфінітив (Infinitive) — початкова форма дієслова, що позначає дію без її відношення до суб'єкта, тобто особи, числа, часу й способу: *to do — робити, to read — читати*.

В англійській мові ознакою інфінітива є частка *to*.

Герундій (Gerund, -ing form)

Герундій (Gerund, -ing form) — віддієслівний іменник зі значенням дії: *reading — читання, swimming — плавання, running — біг*.

Інфінітив чи герундій?		
Вживається		
інфінітив		герундій
з часткою <i>to</i> (<i>to</i> + infinitive)	без частки <i>to</i>	
1) для вираження мети: <i>She went out to buy some bread.</i> 2) після дієслів <i>advise, agree, expect, promise, hope, refuse</i>: <i>He agreed to come.</i> <i>Tom promised to come.</i> 3) після питальних слів <i>where, how, what, who, which</i> (крім <i>why</i>): <i>I don't know what to do.</i> 4) після словосполучень <i>would like/would love/would prefer</i>: <i>I'd love to have a cup of tea.</i> 5) після іменників: <i>It's a hard job to teach children.</i> 6) після прикметників: <i>I'm glad to see you happy.</i>	1) після модальних дієслів (крім <i>ought to</i>): <i>You must be back by 10 p.m.</i> 2) після словосполучень <i>had better, would rather</i>: <i>You'd better go.</i> 3) після конструкції <i>make/let/see/hear/feel</i> + object: <i>My parents let me watch TV until 11 p.m.</i> <i>I heard my brother come back.</i>	1) у функції іменника: <i>Eating fruits is good for your health.</i> 2) після дієслів <i>admit, avoid, consider, continue, delay, deny, enjoy, escape, excuse, fancy, finish, forgive, imagine, involve, keep</i> (у значенні <i>continue</i>), <i>look forward to, mention, mind, miss, object to, postpone, practise, prevent, report, resist, risk, save, stand, suggest, understand</i>: <i>Do you mind my opening the window?</i> <i>Smith admitted murdering his wife.</i> 3) після дієслова <i>go</i>: <i>I go swimming every morning in summer.</i> 4) після дієслів <i>see, hear, listen, watch</i> для вираження дії, що відбувалося протягом якогось проміжку часу: <i>I heard a police siren screaming in the distance and breaking the silence of the night.</i> 5) після конструкцій <i>be busy, be no use, what's the use of, it's (no) good, it's (not) worth, can't help, there's no point (in), can't stand, be/get used to, have difficulty in, be interested in, be good at, be keen on</i>: <i>It's no use crying over the spilt milk.</i> 6) після словосполучення <i>spend/waste time</i>: <i>You waste your time playing computer games.</i> 7) після прийменників: <i>He entered without knocking at the door.</i>

NB! З дієсловами *begin, start, continue, advise, allow, permit, recommend* може вживатися як інфінітив, так і герундій, причому значення словосполучення не змінюється: *The guests started dancing/ to dance; It is not allowed standing/ to stand there.*

Однак існують дієслова, які в сполученні з інфінітивом мають одне значення, а в сполученні з герундієм інше:

1) **go on + to infinitive** — *починати*

After finishing breakfast, she went on to write a letter.

go on + gerund — *продовжувати*

I tried to calm her down, but she went on crying.

2) **mean + to infinitive** — *мати намір*

She means to find a better job.

mean + gerund — *значити*

Doing well on this course means studying very hard.

3) **try + to infinitive** — *робити все можливе*

I was trying to start the car, but the engine was dead.

try + gerund — *спробувати*

Why don't you try adding some spices to the sauce? It may taste better.

4) **want + to infinitive** — *хотіти*

I want to spend my holiday in the Crimea.

want + gerund — *бути необхідним*

My car wants repairing again.

5) **stop + to infinitive** — *зупинитися з метою*

On the way home I stopped to buy some milk.

stop + gerund — *закінчити, кинути щось робити*

Stop talking! You are in the library.

Модальні дієслова (Modal Verbs) та їхні замітники

Модальні дієслова позначають ставлення мовця до дії, процесу, стану. На відміну від смислових дієслів модальні дієслова не змінюються за особами та числами (крім модального дієслова *need*), здатні самостійно утворювати питальні й заперечні форми, а також потребують після себе інфінітива без частки *to* (крім дієслова *ought to*):

I/she/they can type fast.

Can you come to the party? — Sorry, I can't.

You should give up smoking.

Але: *You ought to give up smoking.*

За допомогою модальних дієслів передаються модальні значення можливості (фізичної й теоретичної), рекомендації, наказу, заборони, дозволу.

Значення Дієслово	Можливість		Дозвіл	Рекомендація	Наказ, заборона
	фізична	теоретична			
<i>Can (could)</i>	<i>The baby can already walk.</i>	<i>Where is she? — She can be at home.</i>	<i>Can I use your phone? — Of course, you can.</i>		<i>You can't stand here.</i>
<i>May (might)</i>		<i>Jane may pass her test this time.</i>	<i>Might I speak to the bank manager, please? Luggage may be left here.</i>		
<i>Must</i>		<i>She must have lost her way.</i>			<i>Solders must obey their commander's orders. You mustn't make any noise.</i>
<i>Should</i>		<i>Has Nancy phoned yet? — No, she should have phoned an hour ago.</i>		<i>You should give up smoking.</i>	
<i>Ought to</i>		<i>Tom is a good student. He ought to pass his exam.</i>			<i>You ought to treat animals kindly.</i>
<i>Need</i>				<i>Your hair needs cutting.</i>	

Замінники модальних дієслів

Модальні дієслова *can* та *must* мають замітники для позначення минулої й майбутньої дії:

Час Модальне дієслово	Теперішній	Минулий	Майбутній
<i>Can</i>	<i>can I can drive. Can you drive? I can not (can't) drive.</i>	<i>could/was able to I could drive./ I was able to drive. Could you drive?/Were you able to drive? I could not (couldn't) drive./ I was not able to drive.</i>	<i>will/shall be able to I shall be able to drive. Will you be able to drive? I shall not (shan't) be able to drive.</i>
<i>Must</i>	<i>must You must be in time at work. Must I be in time at work? You must not (mustn't) be in time at work</i>	<i>had to You had to be in time at work. Did I have to be in time at work? You did not (didn't) have to be in time at work.</i>	<i>will/shall have to You will have to be in time at work. Shall I have to be in time at work? You will not (won't) have to be in time at work.</i>

Крім того, замітники модальних дієслів мають додаткове значення:

Модальне дієслово	Замітник модального дієслова	Додаткове значення	Приклад
<i>Can</i>	<i>to be able to</i>	можливість здійснити дію зараз, у минулому чи в майбутньому	Порівняй: <i>I can read</i> и <i>I am not able to read these tiny letters!</i> <i>He was not able to come yesterday, but he will be able to come tomorrow.</i>
<i>Must</i>	<i>to have to</i>	змушеність виконання дії у зв'язку з обставинами	<i>I have to work hard to pass my exam.</i> <i>I had to get up early this morning.</i> <i>If you want to live here you'll have to tidy up your room sometimes.</i>
	<i>to be to</i>	домовленість про здійснення дії	<i>We are to meet at the theatre.</i> <i>We were to go to the library.</i>

Дієслова-зв'язки

Дієслова *to be, to become, to get, to turn* (у значенні *ставати*) можуть вживатися як дієслова-зв'язки: у цьому випадку дієслово виконує граматичну функцію — служить для утворення форм складного іменного присудка й виражає його граматичне значення (час, особа, число, стан); лексичне ж значення дієслова-зв'язки неактуальне (послаблене):

She is always late for classes.

Cinderella became a Princess.

It gets dark early in December.

-What happened with your hair? — I dyed it black, but I don't know why it turned green!

СЛУЖБОВІ ЧАСТИНИ МОВИ

ПРИЙМЕННИК (PREPOSITION)

Прийменник — службова частина мови, що поєднує слова, які виражають відношення просторові (*in the country*), часові (*from morning till night*), об'єктні (*the song about Motherland*), причинові (*to get white with fear*), цільові (*for love or money*) і т. ін.

Прийменники, що виражають просторові відношення

Прийменник	Приклад
<i>at</i>	<i>Somebody is standing at our front door.</i> <i>Were you at the theatre yesterday?</i>
<i>above</i>	<i>There's a rainbow above the forest.</i>
<i>across</i>	<i>I was going across the street when I heard a voice of an old friend of mine.</i>
<i>against</i>	<i>The wind was so strong that it was difficult to walk against it.</i>
<i>along</i>	<i>She was going slowly along the road.</i>
<i>among</i>	<i>That woman standing among the children must be their teacher.</i>
<i>around</i>	<i>We are travelling around the world.</i>
<i>behind</i>	<i>There is a swimming pool behind the house.</i>
<i>below</i>	<i>The temperature is 10 degrees below zero.</i>
<i>beside</i>	<i>Our summer house is beside the river.</i>
<i>between</i>	<i>Who is sitting between Kate and Mary?</i>
<i>by</i>	<i>I like sitting by the window.</i> <i>She ran by without saying "hello".</i>
<i>down</i>	<i>Getting down the hill was even more difficult than climbing up.</i>
<i>from</i>	<i>Take the dictionary from the shelf and look up this word in it.</i>
<i>in</i>	<i>Waiter! There is a fly in my soup!</i>
<i>inside</i>	<i>I can hear a strange noise inside the kitchen. I think this is a mouse.</i>
<i>into</i>	<i>Put the sandwich into your bag and don't eat at the lesson any more!</i>
<i>next to</i>	<i>Next to the Tower of London there's Tower bridge.</i>
<i>off</i>	<i>Off we go!</i>
<i>over</i>	<i>A flying saucer was hanging over the forest.</i>
<i>out of</i>	<i>He took a knife out of the pocket.</i>
<i>outside</i>	<i>Why are there so many people standing outside our house?</i>
<i>through</i>	<i>I could see the rain through the window.</i>
<i>to</i>	<i>Let's go to the seaside!</i>
<i>towards</i>	<i>Go towards that cathedral and you'll see the bank building on your left.</i>
<i>under</i>	<i>Hands up!</i>

Зіставлення прийменників *in, at, on, by*

Прийменник **in** вживається:

- 1) з назвами міст: *in London*;
- 2) зі словами: *an armchair, danger, the middle of, a queue, a book, a newspaper, the sky, a row, a hotel, the centre, the park, prison, hospital, the country*;

3) в сталих словосполученнях:
in cash, in pen, in pencil, in ink, in writing, in one's opinion, in the end.

Прийменник at вживається:

- 1) перед номерами будинків: *at 23 Baker St.;*
- 2) зі словами *home, school, university, work, the bus stop, the station, the airport, the seaside, a hotel, the table, the desk.*

Прийменник on вживається:

- 1) зі словами *the river, the border, the farm, an island, a beach, the coast;*
- 2) у сталих словосполученнях: *on foot, on business, on holiday, on a trip, on the way, on the phone, on TV, on radio, on purpose, on the right/left.*

Прийменник by вживається в сталих словосполученнях:
by bus, by taxi, by car, by plane, by train, by ship, by sea, by air.
Але: **on** *a/the bus/plane/train/ship*, **in** *a/the taxi/car*

Прийменники, що виражають часові відношення

Прийменник	Приклад
<i>after</i>	<i>What are you doing after the lessons?</i>
<i>at</i>	<i>Let's meet at five.</i>
<i>before</i>	<i>Mom! I'm going to the party. Don't wait for me before midnight.</i>
<i>by</i>	<i>You must be back by 12.00.</i>
<i>during</i>	<i>I had a lot of fun during my summer holiday.</i>
<i>for</i>	<i>I'll stay in the country for a week.</i>
<i>from</i>	<i>Where were you from 8 p.m. to 11 p.m. yesterday?</i>
<i>in</i>	<i>My son was born in 1995.</i>
<i>on</i>	<i>See you in a week.</i> <i>See you on Monday.</i> <i>On coming home I checked my mail.</i>
<i>since</i>	<i>I haven't seen her since Christmas.</i>
<i>till/until</i>	<i>Let's stay here until tomorrow.</i>
<i>within</i>	<i>My history teacher gave us a project to finish within a week, and I haven't started it yet.</i>

Зіставлення прийменників *at, in, on*

at	in	on
at 9.00	in the morning/evening/afternoon	on Monday
at Christmas/Easter	in the Christmas/Easter holiday	on Easter Sunday
at noon/night/midnight	in January (months)	on Christmas Day
at breakfast/lunch/dinner/supper	in (the) winter (seasons)	on Friday night
at that time	in 1992 (years)	on July 21 st
at the moment	in the 19 century (centuries)	on a summer afternoon
at the weekend	in an hour/week/year	on that day

NB! Прийменники не вживаються перед словами *yesterday, tomorrow, next, this, last, every: yesterday morning, next year, this week, last Christmas.*

Прийменники, що виражають граматичну залежність слів у реченні

Як зазначалося вище, в українській мові засобом вираження граматичної залежності є відмінкові закінчення й прийменники, які вживаються з тим чи іншим відмінком; в англійській мові така залежність одних слів від інших виражається за допомогою прийменників:

Відмінок (в українській мові)	Прийменник	Приклад	
		українська мова	англійська мова
родовий	of	<i>Наприкінці уроку учитель оголосив оцінки.</i>	<i>At the end of the lesson the teacher told the marks.</i>
давальний	to	<i>Я повернув собаку хазяїну.</i>	<i>I returned the dog to its master.</i>
орудний	with	<i>Чому ти пишеш диктант олівцем?</i>	<i>Why are you writing with the pencil?</i>
	by	<i>Ця книга була написана Джеком Лондоном.</i>	<i>This book was written by Jack London.</i>
місцевий	about	<i>Розповіси мені про цю людину.</i>	<i>Tell me about this man.</i>

СПОЛУЧНИК (CONJUNCTION)

Сполучники — службові слова, що служать для поєднання однорідних членів речення, а також частин складного речення:

*You **and** your friend did well in the test.*

*You did well in the test, **but** your friend didn't.*

Залежно від їхньої синтаксичної функції розрізняють сполучники сурядності й підрядності. Сполучники сурядності служать для поєднання рівноправних одиниць (однорідних членів речення, а також частин складносурядного речення).

Сполучники підрядності служать для поєднання синтаксично нерівноправних одиниць (головного й підрядного речень, рідше членів простого речення).

Сполучники		Приклад
сурядності	зіставні	<i>and, both...and, neither ...nor</i> <i>I've been to England and Scotland.</i>
	протиставні	<i>but, whereas</i> <i>I don't like classical music, whereas my mother loves it.</i>
	розділові	<i>or, either ... or</i> <i>Shall we go on holiday or shall we buy a computer?</i>
	пояснювальні	<i>that is</i> <i>In the Ukrainian restaurant we tried 'borsh' — that is a kind of vegetable soup.</i>
	присєднальні	<i>and also</i> <i>She is so nice, and also very clever!</i>
підрядності	з'ясувальні	<i>that</i> <i>This is the boy that started the fight.</i>
	часові	<i>when, as soon as, as long as, while, after, before, since, until</i> <i>I'll tell you about my holiday when I get home.</i>
	причинові	<i>because, as, so/such... that, since (поскольку)</i> <i>Since it's your birthday, I'll let you borrow my best suit.</i>
	наслідкові	<i>so, therefore</i> <i>Martin has broken his leg, so he can't play football.</i>
	порівняльні	<i>as, as ... as, as if, than</i> <i>I'm as happy as a child.</i>
	умовні	<i>if, whether</i> <i>If you get out in the rain, you'll catch cold.</i>
	допустові	<i>although, though, in spite of, despite the fact</i> <i>Although he has lived in Germany for two years, she can't speak German.</i>
	мети	<i>in order to, so that</i> <i>I moved that vase so that the dog wouldn't break it.</i>

ПОРЯДОК СЛІВ В АНГЛІЙСЬКОМУ РЕЧЕННІ

На відміну від речення української мови, в якому порядок слів вільний, в англійському реченні порядок слів ustalений (стійкий):

Мова	Українська	Англійська
Тип речення		
Розповідне/ непитальне (стверджувальне/ заперечне)	<i>Поліція спіймала злочинця. Злочинця спіймала поліція. Спіймала злочинця поліція.</i>	<i>The police caught a criminal.</i>
Питальне	<i>Чи поліція спіймала злочинця? Чи злочинця спіймала поліція? Чи спіймала злочинця поліція?</i>	<i>Did the police catch a criminal?</i>

Порядок слів у розповідному (непитальному) реченні Порядок слів у стверджувальному реченні

У стверджувальному реченні слова звичайно розташовані за схемою:

Підмет - Присудок - Додаток - Обставина (див. табл. на стор 58).

Підмет може бути виражений іменником чи займенником: *the boy, we* і т. д. Присудок завжди стоїть після підмета; виражається дієсловом відповідної форми часу та способу.

Додатки бувають прямі та непрямі.

Прямий додаток позначає об'єкт, на який безпосередньо спрямована дія:

*This is the rat that ate **the malt** that lay in the house that Jack built.*

Прямий додаток виражається іменником чи займенником без прийменника; на українську мову перекладається іменником чи займенником у знахідному відмінку.

*I can hear a strange **noise**.*

*I can hear **you** well.*

Непрямий додаток виражається іменником чи займенником із прийменником чи без нього; на українську мову перекла-

Порядок слів у стверджувальному реченні

Підмет	Присудок	Додаток			Обст:	
		непрямий безпрямий- никовий	прямий	непрямий прямий- никовий	способу дії	міс
<i>The boy</i>	<i>is playing</i>			<i>with a puppy</i>		<i>in his room</i>
<i>We</i>	<i>wish</i>	<i>you</i>	<i>the merry Christmas</i>			
<i>This jam</i>	<i>is made</i>			<i>of strawberry</i>		
<i>The guests</i>	<i>were singing</i>		<i>Ukrainian songs</i>		<i>loudly</i>	
<i>My brother</i>	<i>goes</i>					<i>to the cinem</i>
<i>John</i>	<i>drives</i>		<i>the car</i>		<i>carefully</i>	
<i>He</i>	<i>spoke</i>				<i>well</i>	<i>at the meet.</i>

дається іменником чи займенником в об'єктному відмінку (крім знахідного):

These flowers are for you.

I'll show you the way.

Обставини способу дії звичайно стоять після додатка, але можуть уживатися й безпосередньо після смислового дієслова:

*Although I've only met him once, he greeted me **friendly**.*

*He looked **angrily** at me.*

Обставини часу звичайно стоять наприкінці речення, причому при наявності деяких прислівників слід дотримуватися порядку від меншого періоду часу до більшого:

I was born on the 4th of May in 1985.

Однак якщо акцент ставиться на часі, прислівник часу стоїть на початку речення:

On the 4th of May I have my birthday.

Якщо в реченні використовується декілька різних типів прислівників, то слід дотримуватися такого порядку:

Обставина способу дії — Обставина місця — Обставина часу

The baby was sleeping peacefully in his bed for the whole night yesterday.

Однак, якщо присудок — дієслово руху, то слід дотримуватися такого порядку:

Обставина місця — Обставина способу дії — Обставина часу

She goes to work on foot every day.

Порядок слів у заперечному реченні

Заперечне речення відрізняє від стверджувального наявність частки **not** у складі присудка. Частка **not** приєднується до допоміжного дієслова, модального дієслова, дієслів **to be** і **to have**:

Підмет	Присудок			Додаток	Обставина
	допоміжне дієслово/ модальне дієслово/ to be/ to have	not	основне дієсло- во		
<i>Jane</i>	<i>did</i>	<i>not</i>	<i>pass</i>	<i>her test</i>	<i>yesterday</i>
<i>I</i>	<i>was</i>	<i>not</i>			<i>there</i>
<i>He</i>	<i>has</i>	<i>not</i>		<i>a computer</i>	<i>at home</i>

Заперечне значення може бути виражене за допомогою заперечного займенника (*no, nobody, no one, nothing, none, nowhere*) чи прислівника *never*:

*I am **never** late for work.*

*Tim has **nowhere** to live.*

***None** of us saw this movie.*

На відміну від української мови в англійському реченні можливо тільки одне заперечення:

*I have **never** been to Paris.*

***Nobody** was hurt.*

Порядок слів у питальному реченні

Загальне запитання

Загальне запитання — запитання до всього речення в цілому, вимагає відповіді «Так» чи «Ні».

Допоміжне дієслово/ модальне дієслово/ <i>to be/to have</i>	Підмет	Основне дієслово/ іменна частина складеного іменного присудка	Додаток	Обставина
<i>Do</i>	<i>you</i>	<i>play</i>	<i>the guitar</i>	<i>well?</i>
<i>Is</i>	<i>she</i>	<i>meeting</i>	<i>her boyfriend</i>	<i>tonight?</i>
<i>Are</i>	<i>they</i>	<i>busy</i>		<i>now?</i>
<i>Has</i>	<i>he</i>	<i>got</i>	<i>a computer</i>	<i>at home?</i>

Спеціальні запитання

Спеціальні запитання — запитання до одного із членів речення.

1. Запитання до присудка, додатка, означення чи обставини:

Питальне слово/ словосполучення	Допоміжне дієслово/ модальне дієслово/ <i>to be/to have</i>	Підмет	Основне дієслово	Додаток	Обставина
<i>What</i>	<i>do</i>	<i>you</i>	<i>want</i>	<i>from me</i>	<i>now?</i>
<i>Who</i>	<i>is</i>	<i>she</i>	<i>talking to</i>		<i>on the telephone?</i>
<i>How long</i>	<i>will</i>	<i>this work</i>	<i>take</i>	<i>you?</i>	
<i>Where</i>	<i>are</i>	<i>your parent</i>	<i>going</i>		<i>for the weekend?</i>
<i>When</i>	<i>does</i>	<i>the train</i>	<i>arrive</i>		<i>to Liverpool?</i>

2. Запитання до підмета:

Питальне слово	Присудок	Додаток			Обставина		
		непрямий безпрямий-никовий	прямий	непрямий прями-никовий	способу дії	місця	часу
<i>Who</i>	<i>has killed</i>		<i>Lora Palmer?</i>				
<i>What</i>	<i>is going on</i>					<i>here?</i>	
<i>Who</i>	<i>will tell</i>	<i>me</i>		<i>about the accident</i>	<i>honestly?</i>		
<i>What</i>	<i>happened</i>						<i>that day a year ago?</i>

3. Запитання до означення підмета:

Питальне слово	Підмет	Присудок	Додаток	Обставина
<i>What</i>	<i>book</i>	<i>was discussed</i>		<i>at the lesson?</i>
<i>Whose</i>	<i>friend</i>	<i>was taken</i>		<i>into custody?</i>
<i>Which</i>	<i>of those three man</i>	<i>committed</i>	<i>a crime?</i>	

Альтернативне запитання

Альтернативне запитання — запитання вибору, складається з двох частин, поєднаних сполучником *or*. Перша частина альтернативного запитання будується за типом загального запитання, а друга містить альтернативу до одного із членів речення першої частини:

Допоміжне дієслово/ модальне дієслово/ <i>to be/to have</i>	Підмет	Основне дієслово/ іменна частина складеного іменного присудка	Додаток	Обставина	Сполучник <i>or</i>	Альтернативне слово
<i>Would</i>	<i>you</i>	<i>like</i>	<i>a strowberry ice-cream</i>		<i>or</i>	<i>a vanilla ice-cream?</i>
<i>Was</i>	<i>the lecture</i>	<i>interesting</i>			<i>or</i>	<i>boring?</i>
<i>Have</i>	<i>your parents</i>	<i>been</i>		<i>to London</i>	<i>or</i>	<i>Cardiff?</i>

Розділове запитання

Розділове запитання вживається:

1) у випадку, коли мовець хоче отримати підтвердження свого висловлювання: *It's a wonderful day today, isn't it?*

2) якщо мовець прагне зменшити категоричність судження: *It's already the third time you are late for work, isn't it?*

Розділове запитання складається з двох частин: розповідного речення й короткого запитання, причому до стверджувального речення додається заперечне запитання, побудоване за зразком загального запитання, а до заперечної першої частини — стверджувальне запитання.

1 частина (розповідне речення)				2 частина (запитання)	
Підмет	Присудок	Додаток	Обставина	Допоміжне дієслово (+ not)	Займенник
<i>You</i>	<i>saw</i>	<i>this movie</i>	<i>before,</i>	<i>didn't</i>	<i>you?</i>
<i>He</i>	<i>is not afraid</i>	<i>of dogs,</i>		<i>is</i>	<i>he?</i>

Порядок слів у спонукальному реченні

1) Спонування, адресоване другій особі.

Спонування до дії в англійській мові виражається формою інфінітива без частки *to* (імперативна форма):

Close the door, please! Hurry up! Be at the station at 7 p.m.! Freeze!

Спонування припинити чи не здійснювати дію в англійській мові виражається за допомогою допоміжного дієслова *do*, заперечної частки *not*, за якими слідує інфінітив без частки *to*:

Do not (Don't) go there!

Do not (Don't) say that to me!

Do not (Don't) be late!

Однак відповідно до норм мовленнєвого етикету англійської мови, вживання прямого імператива доцільно не в усіх ситуаціях мовленнєвого спілкування, оскільки прямий імператив дорівнює наказу:

Stand up!- Встанте! (Встани!), Go! — Йдіть!, Stop! — Стійте! (Стояти!)

Ввічливою формою спонування до дії є запитання-спонування, які починаються зі слів *Will you..., Would you..., Can/Could you...*:

Will you do me a favour?

Would you pass me the salt, please?

Can/Could you help me?

2) Спонування, адресоване третій особі.

Спонування, адресоване третій особі будується за схемою:

<i>Let</i>	займенник в об'єктному відмінку, іменник у називному відмінку: <i>him/her/it/them</i> <i>Tom/Kate/this boy/your mother</i>	інфінітив без частки <i>to</i> : <i>wait/go shopping/help (us)</i>

Let Kate wait for me.

Let him take the dog out.

Let them stop talking.

Спонування припинити чи не виконувати дію, адресоване третій особі, будується за схемою:

<i>Do not</i> <i>(Don't)</i>	<i>let</i>	займенник в об'єктному відмінку, іменник у називному відмінку: <i>him/her/it/them</i> <i>Tom/Kate/this boy/your mother</i>	інфінітив без частки <i>to</i> : <i>wait/go</i> <i>shopping/help us</i>

Don't let your son pull the cat's tail.
Don't let him watch TV all day long.
Don't let the children eat so many chocolates.

NB! Конструкція **Let us (Let's)** використовується для вираження запрошення до спільної дії:

Let us (let's) run! We may catch the bus! — Побігли! Ми можемо встигнути на автобус!
Let us (Let's) go for a walk! — Давайте підемо на прогулянку.

Конструкція **Let me** перекладається на українську мову як *Дозвольте мені*:

Let me go — Дозвольте мені піти.
Let me help you. - Дозвольте допомогти вам.

УМОВНІ РЕЧЕННЯ

Умовні речення являють собою складнопідрядні речення з підрядними умови, де підрядне речення виражає умови здійснення дії, а головне — наслідок, що витікає з цієї умови:

If you work hard, you'll pass your exam.

Підрядне речення в умовних реченнях приєднується до головного за допомогою сполучників *if, unless, provided that*.

В англійській мові розрізняють три типи умовних речень. Перший тип являє собою речення реальної умови, а другий і третій — речення нереальної умови.

Перший тип умовних речень

Умовні речення першого типу виражають припущення, що стосуються теперішнього, майбутнього або минулого часу:

If Ann is back in town, she is going to see us.

I'll help you unless I'm busy.

If he left London two days ago, he probably was in Paris yesterday.

Умова, що міститься в підрядному реченні, представляється як реальна тому перший тип умовних речень називається реченнями реальної умови.

Найчастіше зустрічаються речення, які відносяться до майбутнього часу, при цьому дієслово-присудок головного речення вживається у формі Future Indefinite (Simple), а присудок підрядного речення стоїть у формі Present Indefinite (Simple):

If the weather is fine tomorrow, we'll go for a picnic.

В умовних реченнях, у яких реальна умова стосується теперішнього або минулого часу, вживаються часи відповідно до змісту речення:

If they are not at home, they are at work.

If you saw this film, you should know what it is about.

Другий тип умовних речень

Умовні речення другого типу виражають дії, що стосуються теперішнього чи майбутнього часу, однак здійснення цієї дії уявляється малоімовірним чи нереальним:

If I had a lot of money, I would travel all over the world.

В умовних реченнях цього типу дієслово-присудок головного речення вживається в формі умовного способу, який утворюється за допомогою допоміжних дієслів **should** (для 1 особи однини й множини), **would** та інфінітива смислового дієслова без частки **to**, а присудок підрядного речення стоїть у Past Indefinite (Simple):

If you went to the Egypt on holiday, you would like it there.

NB! Дієслово **to be** вживається в підрядному реченні в формі **were** для усіх осіб і чисел:

If I were you, I should talk to your parents.

Третій тип умовних речень

Умовне речення третього типу виражає дію, яка могла б відбутися за певних умов, але не відбулася, і тому в момент мовлення розглядається як нездійснена:

If you had come in time, we shouldn't have missed the train.

В умовних реченнях цього типу дієслово-присудок головного речення вживається в формі умовного способу, який утворюється за допомогою допоміжних дієслів **should** (для 1 особи однини й множини), **would** та перфектного інфінітива* смисло-

вого дієслова без частки **to**, присудок же підрядного речення стоїть у Past Perfect:

If I had known the answer, I wouldn't have failed.

*Перфектний інфінітив утворюється за допомогою дієслова **to have** і дієприкметника минулого часу (3-я форма дієслова):
to have been, to have written, to have built.

НЕПРЯМА МОВА (REPORTED SPEECH)

Непряма мова — передача чужої мови у формі підрядного речення:

She said she would be back in an hour.

У непрякій мові можуть передаватися висловлювання-розповіді, висловлювання-запитання і висловлювання-спонування:

Висловлювання	Мова	
	пряма	непряма
розповідне	<i>He says, "I'm going to the cinema."</i>	<i>He says that he is going to the cinema.</i>
питальне	<i>She asked me, "Where are you going?"</i>	<i>She asked me where I was going.</i>
спонукальне	<i>The teacher says, "Open your exercise-books, please."</i>	<i>The teacher asked us to open our exercise-books.</i>

Передача розповідних висловлювань у непрякій мові

Зміст висловлювання передається за допомогою додаткового підрядного речення, що приєднується до головного сполучником **that**:

Tom says, "I can't drive".

Tom says that he can't drive.

Передаючи розповідні висловлювання непрякою мовою, слід дотримуватися таких правил:

1) особові й присвійні займенники змінюються за змістом:

My brother said, "I'll lend you my car".

My brother said that he would lend me his car";

2) якщо дієслово в головному реченні стоїть у теперішньому чи майбутньому часі, то в підрядному реченні зберігається час дієслова-присудка прямого висловлювання:

He says, "I'll see John tomorrow".

He says that he'll see John tomorrow.

She will come and say, "I'm sorry, I'm late, but it won't happen again".

She will come and say that she is sorry, she is late, but it won't happen again;

3) якщо дієслово в головному реченні стоїть у минулому часі, то підрядне речення буде побудовано відповідно до принципу узгодження часів:

Час дієслова-присудка висловлювання в прямій мові	Час дієслова-присудка підрядного речення в непрямій мові
Present Indefinite (Simple) <i>She said, "I like scuba diving".</i>	Past Indefinite (Simple) <i>She said that she liked scuba diving.</i>
Present Continuous <i>She said, "I'm looking for a better job".</i>	Past Continuous <i>She said that she was looking for a better job.</i>
Present Perfect <i>She said, "The boss has just come".</i>	Past Perfect <i>She said that the boss had just come.</i>
Present Perfect Continuous <i>She said, "I've been thinking about your idea".</i>	Past Perfect Continuous <i>She said that she had been thinking about my idea.</i>
Past Indefinite (Simple) <i>She said, "Mark left an hour ago".</i>	Past Perfect <i>She said that Mark had left an hour before.</i>
Future Indefinite (Simple) <i>She said, "I'll be late".</i>	Future-in-the-Past Indefinite (Simple) <i>She said that she would be late.</i>
Future Continuous <i>She said, "I'll be flying over the ocean this time next week".</i>	Future-in-the-Past Perfect <i>She said that she would be flying over the ocean that time the following week.</i>
Future Perfect <i>She said, "I'll have come back at the end of the week".</i>	Future-in-the-Past Continuous <i>She said that she would have come back at the end of the week.</i>
Future Perfect Continuous <i>She said, "By 7 p.m. I'll be staying in this city for 24 hours".</i>	Future-in-the-Past Perfect Continuous <i>She said that by 7 p.m. she would be staying in that city for 24 hours.</i>

4) Вказівні займенники та прислівники часу й місця замінюються іншими словами:

Пряма мова	Непряма мова
<i>today</i>	<i>that day</i>
<i>tonight</i>	<i>that night</i>
<i>tomorrow</i>	<i>the next day</i>
<i>yesterday</i>	<i>the day before</i>
<i>ago</i>	<i>before</i>
<i>this/these</i>	<i>that/those</i>
<i>here</i>	<i>there</i>
<i>now</i>	<i>then</i>
<i>next</i>	<i>following</i>

5) якщо дієслово в прямому висловлюванні стоїть у **Past Continuous** чи в **Past Perfect**, то в підрядному реченні зберігається час дієслова-присудка прямого висловлювання:

Пряма мова	Непряма мова
<i>He said, "I was doing my home task while my parents were watching TV".</i>	<i>He said that he was doing his home task while his parents were watching TV.</i>
<i>He said, "I had sent you e-mail before 10 a.m."</i>	<i>He said that he had sent me e-mail before 10 a.m."</i>

6) кома, що стоїть після слів автора, а також лапки, в яких стоїть пряма мова, опускаються:

Galileo said, "The earth goes round the sun".
Galileo said that the earth went round the sun.

Передача висловлювань-запитань у непрякій мові

Якщо пряме висловлювання є запитанням, то при трансформації в непряму мову воно стає додатковим підрядним реченням; відповідно, порядок слів змінюється на такий, що є характерним для розповідного речення. При цьому слід дотримуватися тих самих правил, що й при трансформації в непряму мову розповідних висловлювань:

Пряма мова	Непряма мова
<i>He asks, "Where do you come from?"</i>	<i>He asks where I come from.</i>
<i>She asked, "What time is it?"</i>	<i>She asked what time it was.</i>

Спеціальні питання (що починаються з питального слова *what, where, who, how* і т. ін.) приєднуються до головного речення за допомогою питальних слів, що виконують у цьому випадку функцію сполучникових слів:

Пряма мова	Непряма мова
<i>He asked, "What are you doing?"</i>	<i>He asked what I was doing.</i>
<i>He asked, "How are you?"</i>	<i>He asked how I was.</i>
<i>He asks, "Who is there?"</i>	<i>He asks who there is.</i>

Загальні питання (питання, що вимагають відповіді «Так»/«Ні»), які починаються з допоміжного чи модального дієслова, приєднуються до головного речення за допомогою сполучників *if, whether*:

Пряма мова	Непряма мова
<i>He asks, "Do you like billiards?"</i>	<i>He asks if/whether I like billiards.</i>
<i>He asked, "Has Jane come yet?"</i>	<i>He asked if/whether Jane had already come.</i>
<i>He asked, "Can you swim?"</i>	<i>He asked if/whether I could swim.</i>

Передача в непря́мій мові висловлювань-спонукань

При передачі в непря́мій мові висловлювань-спонукань дієслово, що виражає в непря́мій мові спонукання, приймає в непря́мій мові форму інфінітива:

Пряма мова	Непряма мова
<i>He says, "Water the flowers!"</i>	<i>He told me to water the flowers.</i>
<i>He says, "Don't lie to me!"</i>	<i>He asked me not to lie to him.</i>
<i>He said, "Let's go to the seaside!"</i>	<i>He suggested to go to the seaside.</i>

Спонукання до дії вводиться в непря́мій мові різними діє-
словами, залежно від характеру спонукання: *to ask* — *просити*,
to beg — *молити*, *to advise* — *радити*, *to suggest* — *пропонувати*, *to offer* — *пропонувати*, *to tell* — *говорити*, *to order* — *наказувати*
тощо:

Пряма мова	Непряма мова
<i>He says, "Please, help me!"</i>	<i>He begs to help him.</i>
<i>He says, "Be at work in time!"</i>	<i>He orders to be at work in time.</i>
<i>He says, "Let's buy a new house."</i>	<i>He offers to buy a new house.</i>

При трансформації в непряму мову висловлювань-спонукань слід дотримуватися таких правил:

1) особові й присвійні займенники змінюються за змістом:

The policeman said, "Give me your driver license".

The policeman ordered to give him my driver license.

2) кома, що стоїть після слів автора, а також лапки, в яких стоїть пряма мова, оминаються:

He said, "Don't drive so fast!"

He asked me not to drive so fast.

ЗВОРОТ THERE'S/THERE'RE

Зворот **there's/there're** вживається тоді, коли мовець повідомляє, що в певному місці знаходиться чи відсутній предмет або особа, про які не йшлося в попередньому контексті:

There are many mistakes in your dictation. — У вашому диктанті багато помилок.

There is a fly in my soup! — У моєму супі — муха!

Тип речення Час	Стверджувальне Positive	Заперечне Negative	Питальне Question
Past (минулий)	<i>There was a cat on my hat. There were five monkeys in the cage.</i>	<i>There was not a cat on my hat. There were not five monkeys in the cage.</i>	<i>Was there a cat on my hat? Were there five monkeys in the cage?</i>
Present (теперішній)	<i>There is a cat on my hat. There are five monkeys in the cage.</i>	<i>There is not a cat on my hat. There are not five monkeys in the cage.</i>	<i>Is there a cat on my hat? Are there five monkeys in the cage?</i>
Future (майбутній)	<i>There will be a cat on my hat. There will be five monkeys in the cage.</i>	<i>There will not be a cat on my hat. There will not be five monkeys in the cage.</i>	<i>Will there be a cat on my hat? Will there be five monkeys in the cage?</i>

ТАБЛИЦЯ НЕПРАВИЛЬНИХ ДІЄСЛІВ

Infinitive	Past Tense	Past Participle	Infinitive	Past Tense	Past Participle
arise	arose	arisen	overrun	overran	overrun
awake	awoke	awoken	oversee	oversaw	overseen
be	was/were	been	oversleep	overslept	overslept
bear	bore	borne	pay	paid	paid
beat	beat	beaten	quit	quit	quit
become	became	become	read	read	read
befall	befell	befallen	rebuild	rebuilt	rebuilt
begin	began	begun	repay	repaid	repaid
bend	bent	bent	rethink	rethought	rethought
beset	beset	beset	rewind	rewound	rewound
bet	bet, betted	bet, betted	rewrite	rewrote	rewritten
bid	bid	bid	rid	rid	rid
bind	bound	bound	ride	rode	ridden
bite	bit	bitten	ring	rang	rung
bleed	bled	bled	rise	rose	risen
blow	blew	blown	run	ran	run
break	broke	broken	saw	sawed	sawn; (US) sawed
breed	bred	bred	say	said	said
bring	brought	brought	see	saw	seen
broadcast	broadcast	broadcast	seek	sought	sought
build	built	built	sell	sold	sold
burn	burnt, burned	burnt, burned	send	sent	sent
burst	burst	burst	set	set	set
bust	bust, busted	bust, busted	sew	sewed	sewn, sewed
buy	bought	bought	shake	shook	shaken
cast	cast	cast	shear	sheared	shorn, sheared
catch	caught	caught	shed	shed	shed
choose	chose	chosen	shine	shone	shone
cling	clung	clung	shoe	shod	shod
come	came	come	shoot	shot	shot
cost	cost	cost	show	showed	shown, showed
creep	crept	crept	shrink	shrank, shrank	shrank
cut	cut	cut	shut	shut	shut
deal	dealt	dealt	sing	sang	sung
dig	dug	dug	sink	sank	sunk
dive	dived; (US) dove	dived	sit	sat	sat
do	did	done	slay	slew	slain
dream	dreamt, dreamed	dreamt, dreamed	sleep	slept	slept
drink	drank	drunk	slide	slid	slid
drive	drove	driven	sling	slung	slung
dwell	dwelt, dwelled	dwelt, dwelled	slink	slunk	slunk
eat	ate	eaten	slit	slit	slit
fall	fell	fallen	smell	smell, smelled	smelt, smelled
feed	fed	fed	sow	sowed	sown, sowed
feel	felt	felt	speak	spoke	spoken
fight	fought	fought	speed	sped, speeded	sped, speeded
find	found	found	spell	spelt, spelled	spelt, spelled
flee	fled	fled	spend	spent	spent
fling	flung	flung	spill	spilt, spilled	spilt, spilled
fly	flew	flown	spin	spun	spun
forbid	forbade, forbade	forbidden	spit	spat; (US) spit	spat; (US) spit
forecast	forecast	forecast	split	split	split
foresee	foresaw	foreseen	spoil	spoilt, spoiled	spoilt, spoiled
forget	forgot	forgotten	spread	spread	spread

Infinitive	Past Tense	Past Participle	Infinitive	Past Tense	Past Participle
forgive	forgave	forgiven	spring	sprang	sprung
forgo	forwent	forgone	stand	stood	stood
forsake	forsook	forsaken	steal	stole	stolen
freeze	froze	frozen	stick	stuck	stuck
get	got	got (US) gotten	sting	stung	stung
give	gave	given	stink	stank, stunk	stunk
go	went	gone	stride	strode	stridden
grind	ground	ground	strike	struck	struck
grow	grew	grown	string	strung	strung
hang	hung, hanged	hung, hanged	strive	strove	striven
have	had	had	swear	swore	sworn
hear	heard	heard	sweep	swept	swept
hide	hid	hidden	swell	swelled	swollen, swelled
hit	hit	hit	swim	swam	swum
hold	held	held	swing	swung	swung
hurt	hurt	hurt	take	took	taken
input	input, inputted	input, inputted	teach	taught	taught
kneel	knelt; (особливо US) kneeled	knelt; (особливо US) kneeled	tear	tore	torn
know	knew	known	tell	told	told
lay	laid	laid	think	thought	thought
lead	led	led	thrive	thrived, throve	thrived
lean	leant, leaned	leant, leaned	throw	threw	thrown
leap	leapt, leaped	leapt, leaped	thrust	thrust	thrust
learn	learnt, learned	learnt, learned	tread	trod	trodden
leave	left	left	undercut	undercut	undercut
lend	lent	lent	undergo	underwent	undergone
let	let	let	underpay	underpaid	underpaid
lie	lay	lain	understand	understood	understood
light	lighted, lit	lighted, lit	undertake	undertook	undertaken
lose	lost	lost	undo	undid	undone
make	made	made	unwind	unwound	unwound
mean	meant	meant	uphold	upheld	upheld
meet	met	met	upset	upset	upset
mislay	mislaid	mislaid	wake	woke	woken
mislead	misled	misled	wear	wore	worn
misread	misread	misread	weave	wove, weaved	woven, weaved
misspell	misspelt, misspelled	misspelt, misspelled	weep	wept	wept
mistake	mistook	mistaken	wet	wet, wetted	wet, wetted
misunder- stand	misunderstood	misunder- stood	win	won	won
mow	mowed	mown, mowed	wind	wound	wound
outdo	outdid	outdone	withdraw	withdrew	withdrawn
outgrow	outgrew	outgrown	withhold	withheld	withheld
overcome	overcame	overcome	withstand	withstood	withstood
overdo	overdid	overdone	wring	wrung	wrung
overhang	overhung	overhung	write	wrote	written
overhear	overheard	overheard			
overpay	overpaid	overpaid			
override	overrode	overridden			

Навчально-довідкове видання

Світлана Вадимівна
МЯСОЄДОВА

Англійська мова

ГРАМАТИЧНИЙ ДОВІДНИК
для студентів юридичних вищих
навчальних закладів

Редактор *К. К. Гулий*
Комп'ютерна верстка
і дизайн *В. М. Зеленька*

Підписано до друку з оригінал-макета 14.10.05.
Формат 84x108 ¹/₃₂. Папір офсетний. Гарнітура Newton.
Ум. друк. арк. 3,6. Обл.-вид. арк. 2,2. Вид. № 219.
Тираж 500 прим. Зам.

Видавництво «Право» Академії правових наук України
Україна, 61002, Харків, вул. Чернишевського, 80

(Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів
видавничої продукції серія ДК № 559 від 09.08.2001 р.)

Друкарня СПД фо Костинський А. В.
Україна 61024 Харків, вул. Лермонтовська, 27